

BBL

Biblioteksbladet

**I väntan på nationell samordning
Nystart för BTJ?**

ÅRETS BIBLIOTEK: **BUS**

08:2009

Vanliga frågor och svar om CS Library

Intresset kring CS Library har aldrig varit större. 26 kommuner som representerar 18 % av Sveriges befolkning har redan valt CS Library. Antalet växer snabbt. Några frågor har varit ofta återkommande från biblioteken. Här kommer en sammanfattning av dessa. Om din fråga inte finns med – tveka inte att höra av dig!

Måste man börja med ett gemensamt katalogsystem om man vill ha ett webbsamarbete över kommungränser? Nej, alla som ingår i samarbetet kan behålla sina nuvarande katalogsystem och behöver inte ens uppgradera till den senaste versionen. De enskilda kommunerna kan byta sitt katalogsystem mot valfritt annat system eller gå samman med andra utan att webben behöver göras om. Det smartaste är därför att börja med ett webbsamarbete för att senare besluta om eventuellt katalogsamarbete. På så sätt skapas också en större nytta för låntagarna.

Om man har lånekort i flera kommuner – måste jag ha flera inloggningar då? Nej, du loggar in bara en gång och ser alla dina lån, betyg mm på samma ställe.

Ni använder "skanningsteknik" för att komma åt kataloginformationen. Är inte det osäkert? Den vanligaste missuppfattningen. Det man brukar kalla "skanningsteknik" är i själva verket det mest använda sättet i världen, som används för att utbyta information mellan webbplatser. T ex Google baserar sin sökmotor på "skanning". Vi även använda API:er eller databaskopplingar för att utbyta information med katalogsystem och andra källor för bibliografisk information. Snabbt, enkelt och säkert!

Kommer man att kunna ladda ner e-böcker, ljudböcker och film via CS Library? Ja, vi samarbetar med de stora förlagen för att göra det möjligt för låntagarna att direkt i CS Library portalen kunna ladda ner ett stort utbud av AV-media.

Är det enkelt för personalen att jobba med CS Library? En mycket viktig fråga för att så många som möjligt på biblioteket skall kunna bidra till arbetet med webben. All information fylls i genom enkla formulär. Text skrivs in som i Word. Man behöver inte bekymra sig om var texten skall hamna eller hur det skall se ut på webbplatsen. Det sköts automatiskt. Mer än en gång har vi hört redaktörer utbrista: "Wow, vad enkelt och vad snyggt..."

www.cslibrary.se

Kontakta gärna Rey Langels, VD för Teknikhuset AB,
tel: 090-70 87 06 epost: rey.langels@teknikhuset.se så får du veta mer!

www.teknikhuset.se

Teknikhuset uppfinner och utvecklar programvara och lösningar med människan i centrum för att göra information och teknologi tillgänglig för alla. Produkterna utvecklas på Microsoftplattformen, men kan tack vare sin öppenhet (SOA, XML, web services, web parts, m.m.) enkelt användas tillsammans med de flesta system på marknaden. Våra kunder är kommuner, myndigheter, företag och organisationer med stora krav på säkerhet och tillgänglighet. Teknikhuset har ramavtal med Verva.

ÄRGÅNG 94

Postadress

Box 70380
107 24 Stockholm

Besöksadress

World Trade Center, D5, Klarabergs-
viadukten 70 eller Kungsbron 1,
Stockholm
Tel. 08-545 132 30
BBL Tel. 08-545 132 40
Fax 08-545 132 31

Svensk Biblioteksförnings hemsida

<http://www.biblioteksforeningen.org>

Prenumeration på BBL

För medlemmar i föreningen ingår
BBL i medlemsavgiften, 350:– för
enskild medlem (heltidsstuderande
och pensionärer 175:–). Övriga beta-
lar 500:– (Sverige), utanför Sverige,
600:–

Ansvarig utgivare

Chefredaktör

Henriette Zorn tel. 08-545 132 41
h2@bbl.biblioteksforeningen.org

I redaktionen

Åsa Ekström 08-545 132 43
asa@bbl.biblioteksforeningen.org

Recensionsansvarig

Johannes Rudberg
johannes.rudberg@kb.se

Grafisk form: Paolo Sangregorio

Omslag: Paolo Sangregorio

Redaktionen förbehåller sig rätten
att korta och redigera manus. För
obeställt material ansvarar ej.

Annonser

Bo Eriksson
Knut Wallenbergs väg 35
133 34 Saltsjöbaden
tel. 08-717 43 57 eller
070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com
Moms/annonsskatt utgår ej!

Tryck

Norra Skåne Offset, Hässelholm
ISSN: 0006-1867

Svensk Biblioteksförning är en
ideell förening med uppgift att främja
svenskt biblioteksväsen.
Biblioteksbladet speglar föreningens
verksamhet, åsikter och ställnings-
tagande men har också till uppgift
att väcka egen debatt genom att ge
utrymme åt andra åsiktsyttringar.
Tidningen har en fri och självständig
roll och bedrivs med tryckfrihetsför-
ordningen som grund.

Denna tidning gick i tryck den
26 oktober .

Den här tidskriften är
TS-kontrollerad.

Förord

Henriette Zorn

JAG TYCKER att det är svårt att
instämma i jubelkörerna kring
det faktum att det inte blir någon
utbyggnad av Stockholms stads-
bibliotek. Låt vara att det kanske inte var
någon lysande idé från början att börja
mecka med det kulturarv och den arki-
tektiska ikon som Asplundhuset är.
Kanske borde man ha tänkt nytt och stort på annan
plats. Då hade man möjligen sluppit vann-rätt-låt-
debatten. Fast det vete sjutton, det verkar inte fin-
nas någon hetare potatis än att bygga nytt och spän-
nande i innerstan.

Istället ville man äta kakan och ha den kvar: det
gamla och nya i skön – eller beroende på hur man
ser på saken – oskön förening. Men det är lätt att
vara efterklok och uppenbarligen också miljoner
fattigare i projekteringskostnader och prestige. Det
sorgligaste i kräksången är att politikerna när de nu,
hastigt och lustigt ett år före valet lägger planerna
på hyllan, mer eller mindre i klartext säger att man
inte är beredd att satsa. Det finns nu en överhängan-
de risk att det inte blir något nytt stadsbibliotek alls.
I varje fall lär det dröja innan någon orkar dra igång
ett sådant projekt igen som ju dessutom ingenting
får kosta. Dessutom är alla de behov som finns i Asp-
lundhuset olösta: det är slitet, man är trångbodd,
hyllorna är överfulla och det är svårt att utrusta lo-
kalerna på ett sätt som är värdigt ett modernt och
funktionellt bibliotek. Och besöksstrycket på biblio-
teket kommer ju knappast att minska när Odenplan
förvandlas till en ny kommunikationsknutpunkt.

Jag har inga lösningar och jag tänker inte ge mig
in i någon debatt kring arkitektur, jag kan för lite.
Men det verkar orimligt att en verksamhet för tid
och evighet ska tvingas vara fjättrad vid en byggnad
och reda sig bäst man kan med en vag avisering om
en filial på Slussen för att lätta på trycket.

Gick det verkligen inte att sköta det här på ett
bättre – och värdigare – sätt?

Våga tänka om! Igen.

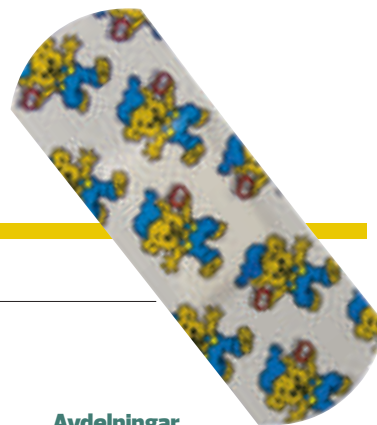
*

Gallringsdebatten i Malmö har i viss
mån aktualiserat de kvantitativa ambi-
tioner som numera är en bärande tanke
när man formulerar mål för biblioteks-
verksamhet. Man ska nå så många som
möjligt, och helst fler, med så mycket
(medier?) som möjligt. Samtidigt: le-
gitimiteten – som verksamhet och som
institution – har traditionellt hävdats och försvarats
med argument som: öppet för alla, till för de (re-
surs-) svaga, för grupper som andra inte når... etc. I
det perspektivet och ur legitimitetssynpunkt borde
statistiken (som:s t ex) vara besvärande, den som
pekar på att det är välmående, bokläsande och bok-
köpande samt utbildad medelklass (företrädesvis
kvinnlige) snarare än arbetare, läsovana och outbil-
dade som hittar till biblioteken. Det här är ju något
som biblioteken på allvar måste börja förhålla sig
till. Det handlar om legitimiteten och kanske är det
i ljuset av detta besvärande faktum som man ska se
kvantitetsdiskussionerna i biblioteksvärlden som
för utomstående kan tyckas lätt bisarra med tanke
på att inga kulturinstitutioner är så besökta som
biblioteken. 68 miljoner besök totalt 2008.

Det är bra att sikta högt och arbeta för fler besök
men antalet får inte bli ett självändamål och en pryd-
nad i protokollet. Den stora uppgiften är att målin-
riktat verka för att snygga till statistiken ifråga om
klass och kön på biblioteken.

Väggrogsbiblioteken – de numera hotade när
regeringen beslutat att skrota bidragen till Kultur i
arbetslivet på 7,5 miljoner – är ett lysande exempel på
ett sådant målinriktat arbete. Man har nått en av de
grupper, lastbilschaufförerna, som bidragit till le-
gitimiteten men som man någonstans under resans
gång tappade på vägen. Kåren på barrikaderna! För
väggrogsbiblioteken, och för sin egen skull.

Ur innehållet:

- 4 Mediateket i Strasbourg. *Gullvor Elf*
- 12 BTJ siktar framåt. *Henriette Zorn*
- 16 BUS på lek och allvar. *Åsa Ekström*
- 19 Biblioteken i motionsfloden. *Henriette Zorn*
- 27 Månadens uppsats: Högskolebiblioteken och forskarna.
Anna Kåring Wagman

Avdelningar

- 14 Debatt och kommentar
- 26 Utblick
- 28 Krönika
- 29 Recensioner
- 34 Bessersvister
- 35 Föreningsnytt
- 38 Kalendarium

Inte bibliotek – utan **mediatek!**

I mitten av september 2008 öppnades portarna till Médiathèque André Malraux, beläget i det gamla hamnområdet i Strasbourg. Mediateket är ännu ett exempel på hur lokaler från industrialiseringens tidevarv transformeras till supermoderna kulturella centrum.

AV GULLVOR ELF

UPPDRAGET ATT genomföra omvandlingen i Strasbourg gavs till det framgångsrika franska arkitektparet Marc Ibos and Myrto Vitard. När byggnaden invigdes hade planering och byggande pågått i fyra år. Mediateket ersätter inte ett befintligt centralbibliotek utan är en helt ny enhet, vilket innebär att även samlingarna till stora delar är nyförvärvade. Benämningen Mediatek istället för bibliotek är inte unik för just denna byggnad. Sedan några år har alla bibliotek i Strasbourgregionen bytt namn från bibliotek till mediatek. Detta är en av många åtgärder som vidtagits i ambitionen att nå en bredare och, framförallt yngre, målgrupp. Denna ambition präglar såväl form som innehåll i Médiathèque André Malraux.

Fyra gångbroar leder besökaren ut på en ö i hamnområdet Bassin d'Austerlitz. Under flera århundraden fanns här en livlig hamnmiljö med trafik till och från Rehn. När prämtrafiken minskade till förmån för vägtransporter hamnade området i starkt förfall. Nu vill stadsplanerarna blåsa liv i det nedgångna området. Nybyggnation skall blandas med spännande omvandling av packhus och fabrikslokaler. Det nyöppnade mediateket blir hjärtat i detta nya stadscentrum i Strasbourg.

Utgångspunkten för byggnaden är en ursprunglig lagerlokal vars exteriör är intakt. Denna, inte särskilt attraktiva, byggnad från 1930-talet har utökats med ett annex i glas och metall. Den totala byggnaden är nu 135 meter lång och sex våningar hög.

Området kring byggnaden domineras av två numera antika lyftkranar – två stålskelett som vakar över ön och som för tankarna till dinosaurier. Det finns också inbjudande in-

slag i omgivningen: bekväma däckstolar vid kajkanten där besökaren kan vila i skuggan av ett palmträd.

Médiathèque André Malraux bärs upp av ord. Redan på fasaden möts man av det informationssystem som präglar hela byggnaden, såväl exteriört som interiört. Så har byggherrarna också anlitat en av världens främsta grafiska designers, Ruedi Baur från Schweiz, för att genomföra vägvisningen.

Baur är en verklig expert inom området "Way showing". På listan över framgångrika projekt finns det nya skyltsystemet i Centre Pompidou i Paris, på flygplatsen i Wien samt det visuella konceptet för franska ambassaden i Bonn.

Hela byggnaden myllrar av texter från stora författare, filosofer, filmskapare och politiker. Delöpande texterna från citaten har tonats ner genom att en del av varje bokstav försvagats medan de vägvisande orden har förstärkts genom att markeras med avvikande typsnitt och färg. Någon verkar ha varit framme med överstrykningspennan för att lyfta fram det avgörande i texten, det som skall föra besökaren/läsaren vidare. Det djärva draget att blanda stilar på typsnitten – något som går på tvärs mot grundläggande regler för typografi – gör inte besökaren förvirrad. Tvärtom har det en förstärkande och förtydligande effekt.

Redan på fasaden möter oss ett citat från Charles de Gaulles självbiografi där han hyllar André Malraux. Samtidigt är detta skylten som visar vägen till huvudentrén. I samma manér ledsagas besökaren genom byggnadens alla våningar, in i minsta hörn.

En skylt är inte längre bara en skylt, den är en del av en vägg, en pelare, ett golv, den är en del av en historia och i vissa fall en del av världslitteraturen och stora filosofiska verk.

Det är Jules Verne som genom ett citat på golvet i entrén till andra våningen visar vägen till ungdomsavdelningen. Citatet kommer från *Jorden runt på 80 dagar* och det markerade ordet är ungdom (fr. Jeunesse).

Ett citat från Jean Luc Goddard visar vägen till filmavdelningen: "Film – det är verkligheten 24 gånger per sekund."

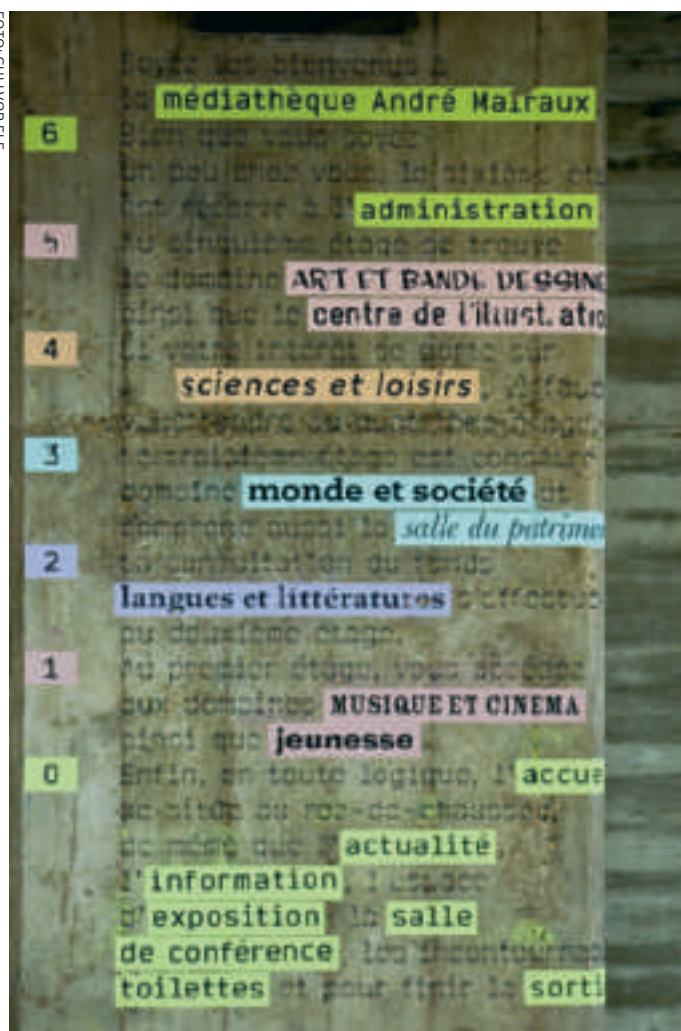
I det centralt placerade caféet kan man avnjuta en lunch och i baren luta sig mot ett citat från Karen Blixens *Babettes gästabud*.

Diskussionerna har förstås varit livliga huruvida den nya byggnaden i fem våningar är värd sitt pris, ca 80 miljoner euro. Den främsta upprördheten har dock inte handlat om kostnader, utan om en av de texter som ursprungligen ingick i skyltsystemet. Det är den text som visade vägen till herrtoaletten. Ordet "herrar" (fr. hommes) fanns inbakat och "highlightat" i en text av Louis-Ferdinand Céline. Céline är fortfarande en kontroversiell författare i stora delar av Frankrike, inte minst i Alsace, på grund av sina antisemitiska sympatier och samröre med Vichyregimen före och under andra världskriget. Allmänhetens protester mot att använda en text av Céline blev så omfattande att man från ledningens sida beslutade byta ut texten. Idag är

"Hela byggnaden myllrar av texter från stora författare, filosofer, filmskapare och politiker. De löpande texterna från citaten har tonats ner genom att en del av varje bokstav försvagats medan de vägvisande orden har förstärkts genom att markeras med avvikande typsnitt och färg."

På en ö i hamnområdet Bassin d'Austerlitz ligger Mediatheque André Malraux. Det nyöppnade mediateket ska bli hjärtat i det nya stadscentrum som håller på att ta form i Strasbourg.

Hela byggnaden såväl exteriört som interiört myllrar av texter från stora författare, filosofer, filmskapare och politiker. En skylt är inte längre bara en skylt, den är en del av en vägg, en pelare, ett golv, den är en del av en historia och i vissa fall en del av världslitteraturen och stora filosofiska verk.

Ett citat av Jules Vernes *Jorden runt på 80 dagar* på golvet i entrén till andra våningen visar t ex vägen till ungdomsavdelningen. Det markerade ordet är ungdom (fr. Jeunesse).

- det Umberto Eco och Peter Handke som visar vägen till toaletterna.

Mediatekets målsättning är att nå en yngre publik. Dessa skall lockas med bl a 35 000 musik- och filminspelningar. De flesta inspelningarna kan endast avnjutas i byggnaden, som för ändamålet är utrustad med 40 stationer för filmvisning och dessutom erbjuder access till ett stort antal franska och internationella TV-kanaler.

I de 11 800 kvadratmetrarna finns åtta tematiska avdelningar, där musik och film utgör en.

I avdelningen för litteratur och språk finns en rik samling skönlitteratur där alla språk inom EU finns representerade.

En, i svenska ögon, gigantisk avdelning för tecknade serier kombineras med utställningsyta där man i permanenta eller tillfälliga utställningar kan beskåda originalteckningar från Gustave Dorés tid och framåt.

Spektakulärt är också det gyllene golvet i den läsesal som tillhör avdelningen för de äldre samlingarna. Trots stor förstörelse under de många tysk-franska krig som utkämpats om herraväldet i regionen, har en unik samling med 250 000 dokument överlevt, bland annat delar av Gutenbergs bibel.

Läsesalen dit materialet hämtas för läsning har ett golv bestående av guldblad, med en genomskinlig skyddande yta.

Strasbourg är kontrasternas stad. För många av oss förknippas den endast med byråkratiska byggnader som härbärgerar Europaparlamentet och ett flertal andra internationella organisationer. Staden är samtidigt en av Frankrikes äldsta, med ett förflutet som ömsom franskt, ömsom tyskt, något som skapat den speciella byggnadsstil som helt

präglar staden. Innerstaden, där bebyggelsen till stora delar vinglar längs med kanaler och slussar, är i sin helhet klassad som ett av UNESCO:s världsarv.

Samtidigt är Strasbourg en delad stad med stora sociala klyftor. Förorten Neuhof är en av de 100 förorter i Frankrike som klassats som "svåra", (fr. *environnement difficile*) och som därmed fått extra medel från staten för utveckling av området. Detta invandrartäta område präglas av stora sociala problem, våldsbrott, drogmissbruk och låg utbildningsnivå.

Trots att man i Frankrike har obligatorisk skolgång till 16 år, väljer många ungdomar här att helt enkelt sluta gå till skolan redan i tolvårsåldern.

Även i denna stadsdel har Strasbourg satsat på biblioteksverksamheten. Man har tvingats att flytta det tidigare mycket välbesökta biblioteket, numera mediateket, till en lugnare plats några kvarter bort, där man nu bygger ett nytt kulturhus. Den placering som mediateket har idag, bedöms som så farlig att besökare inte vågar ta sig dit.

Satsningar görs också för att förstärka litteraturförsörjningen i hela staden.

Även om det toppdesignade och välutrustade Mediathèque André Malraux – i likhet med många andra biblioteksbyggnader under 2000-talet – kan betraktas som ett elitprojekt, så kan man i alla fall konstatera att just i det här fallet har det inte skett på bekostnad av biblioteksverksamhet i landsbygd eller förortsmiljö. Eller på bekostnad av litteraturförsörjningen. ■

Artikelförfattaren är för tillfället gästlärare på Stuttgart Media University på programmet för biblioteks- och informationsvetenskap.

FAKTA OM STRASBOURG

Invånarantalet uppgår till ca 700 000 personer. Stadsrättigheter sedan 1200-talet. Staden har, liksom det omgivande landskapet Alsace, sedan 1600-talet varit omväxlande franskt och tyskt territorium. Efter 1:a världskriget blev området franskt, med undantag för de tyska ockupationsåren, då stora delar av staden och omgivande landsbygd utsattes för stor förstörelse.

Sedan 1949 ligger Europarådets huvudsäte i Strasbourg, Senare har staden också blivit huvudsäte för EU-parlamentet och Europadomstolen.

Det officiella språket är franska men en stor del av befolkningen talar även tyska.

På landsbygden talar den äldre befolkningen ännu en blandning av de två språken, s k alsatian, ett språk som är på väg att försvinna.

Strasbourgs innerstad är den första stadskärna som i sin helhet har klassats som ett världsarv av UNESCO.

FAKTA OM MÉDIATHÈQUE ANDRÉ MALRAUX

Médiathèque André Malraux
Address: 1, Presqu'île Malraux
67100 Strasbourg, France

Invigning: september 2008

Byggbkostnad: ca 80 miljoner euro.

Arkitektur och inredning: Marc Ibos och Myrto Vitard

Skyltsystem: Integral Ruedi Baur

Yta: 11 800 kvm fördelat på sex våningar.

Cirkulationssystem: RFID-baserat, med totalt automatiserad utlåning och återlämning.

Personal: 120 anställda. I informationsdiskarna finns listor över personalens språkkunskaper, detta för att kunna möta alla besökare på deras eget språk. Byggnaden är också utrustad med ett professionellt träningscenter för kompetensutveckling av personalen.

Temaavdelningar: Äldre samlingen, avdelning för konst och tecknade serier med utställningsyta, avdelning för konst och rekreation, avdelning för värld och samhälle, avdelning för språk och litteratur med europeiska språkområden som bas, musik- och filmavdelning, barn- och ungdomsavdelning utrustad med pedagogisk ateljé, tidnings- och tidskriftsavdelning placerad i foajén där också café finns.

Öppetider: måndagar: stängt, tisdagar: 12–19, onsdagar: 10–19, torsdagar: 12–19, fredagar: 12–20, lördagar: 10–19.

Övrigt: För personer med läs- och skrivsvårigheter finns ett rådgivningscenter med studio utrustad med läsprogram m m.

På grund av nationella larmrapporter och olösta säkerhetsfrågor har man tills vidare valt att inte införa trådlöst nätverk i byggnaden.

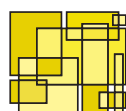
BIBLIOTEKEN I STRASBOURG

Alla 24 bibliotek i Strasbourg har bytt namn från bibliotek till mediatek. Man har ett gemensamt lånekort för hela regionen vilket gör regionens samlade bokbestånd tillgängligt för alla innehavare av lånekort. Ett lånekort kostar mellan 8 och 25 Euro per år. Kostnaden skiftar beroende på vilken typ av medier man vill utnyttja. Vissa grupper, som studenter och personer med låg inkomst, kan också få rabatt. För barn under 15 år är lånekortet gratis.

Dygnet-runt-öppna bibliotek i Borås med CS Library

Borås stads bibliotek flyttar snart hem till Boråsarna. Inom kort kopplas marknadens bästa webblösning, CS Library, på i bibliotekssystemet Mikromarc. Därmed blir bibliotekens samlade tjänster, service och utbud tillgängliga via nätet. Enklare kan det inte bli, inte smartare heller.

Bibliotekscentrum

Reveljgränd 7 ■ 352 36 Växjö ■ Tel 0470-532 530 ■ www.bibliotekscentrum.se

Gunnar Sahlin, i väntans tider på ett uppdrag – och pengar.

Samordning behövs men också en politik!

Vem ska göra vad och vem ska betala? Och kommer KB:s nya uppdrag visa sig bli temporärt, en övergångslösning i ett föränderligt bibliotekslandskap? Dialog tycks vara ordet för dagen och för den kommande tiden.

AV **MARIELOUISE SAMUELSSON**

Margaretha Eriksson, ordförande för Sveriges Länsbibliotekarier, kan inte nog betona vikten av dialog.

KULTURPROPOSITIONEN ÄR presenterad och bibliotekssektorns aktörer signalerar optimism men väntar också på tydliga besked om bland annat finansiering av de föreslagna förändringar som innebär ett KB får ett nytt uppdrag med samlat ansvar för landets bibliotek.

I december ska kulturdepartementet och utbildningsdepartementet vara färdiga med att formulera och formalisera nämnda uppdrag. I ett första skede gäller alltså att två departement gemensamt tar fram en plan som ska fungera som utgångspunkt för framtagande av en större plan i vilken KB ska konkretisera hur man tänker sig att det utökade uppdraget ska genomföras i praktiken.

Men ett antal frågor är fortfarande obesvarade – som hur ansvaret för nyordningen fördelas mellan departementen med tanke på att KB lyder under utbildningsdepartementet samtidigt som kulturdepartementet svarar för propositionen med de föreslagna förändringarna.

Rebecka Randler, handläggare på kulturdepartementet, säger att samarbete med utbildningsdepartementet pågår kontinuerligt, men att detta blir "lite mer intensivt" nu, när det gäller att utforma regeringens uppdrag till KB, vilket alltså bör vara färdigformulerat

senast i december. Det finns dock ingen exakt tidtabell men regeringen förväntar sig att KB har utarbetat sin plan före våren 2010.

KB:s utvidgade ansvar är ett uppdrag som ges direkt av regeringen och är därmed inte beroende av att kulturpropositionen ska klubbas i riksdagen. Å andra sidan är KB, och därmed även andra aktörer, beroende av att det tillförs ekonomiska resurser och i och med det beroende av en annan och betydligt tyngre proposition, nämligen nästa års budgetproposition.

– Regeringen kommer inte med slutgiltigt beslut förrän nästa höst, vilket innebär att man förhoppningsvis kan börja arbeta efter den nya ordningen 2011, säger Rebecka Randler.

Riksbibliotekarien Gunnar Sahlin säger att KB i väntan på formella besked nu har stor nytta av den analys man gjorde inför remisssvaret till Kulturutredningen. Och fortfarande gäller att tio miljoner kronor i extra resurstillskott i ett tidigt skede är en förutsättning för plan och praktik.

– Vi kan inte vara för otåliga men vill heller inte försättas i ett vakuum.

Kulturpropositionen framhåller länsbibliotekens roll och betydelse i den samordning av bibliotekssektorn som KB ska leda. KB blir därmed också ansvarigt för att förankra de politiska intentionerna och framförallt sin egen plan på regional biblioteksnivå. Dialog och samarbete pågår redan avseende utvecklings-

Conny Brännberg, ledamot för KD i regionfullmäktige i Västra Götaland samt i beredningen för kultur och fritid inom SKL, spekulerar i om KB:s roll och uppdrag bara kan bli en temporär lösning.

**"Vi kan inte vara för otåliga
men vill heller inte
försättas i ett vakuum."**

arbete inom bibliotekssektorn, men som Sveriges Länsbibliotekariers ordförande Margaretha Eriksson uttrycker saken, "kulturpropopen tar behovet av dialog ett steg vidare".

Margaretha Eriksson som är bibliotekarie vid Regionbiblioteket i Skåne, har redan erfarenheter från KB:s expertgrupp för kompetensutveckling och ser fram emot ökad dialog och samverkan mellan KB och den regionala biblioteksnivån.

– Dialog är det enda sättet även om det inte är det lättaste att strukturera och få det tydligt, det är viktigt hur samråd sker. Jag skulle på tidigt stadium vilja ha en dialog om planen som KB ska ta fram och kring vad staten vill lägga för uppdrag på regionbiblioteken.

Betoningen av länsbibliotekens roll innebär också att KB måste förhålla sig mer nära till den mäktiga centralorganisationen SKL, Sveriges kommuner och landsting. Detta är ungefär jämförbart med att KB som har samordningsansvar för universitets- och högskolebiblioteken måste ha en bra relation till SUHF, Sveriges universitets- och högskoleförbund.

Det kan tyckas som ett stort steg mellan dessa sektorer, mellan folkbiblioteket i en mindre kommun och de universitets- och högskolebibliotek som redan finns under KB:s samordningsparaply. Men Conny Brännberg, ledamot för KD i regionfullmäktige i Västra Götaland samt i beredningen för kultur och fritid inom SKL, menar att beröringspunkterna finns och märks, i biblioteksvardagen. Han talar bland annat om den speciella situation som uppstår när högskoleexpansionen ställer nya krav på kommunala bibliotek.

– Exempelvis har två av Mittuniversitetets högskoleutbildningar utlokaliserats till Åre vilket innebär studenter som i princip förväntar sig att kommunbiblioteket i Åre också ska fungera som ett högskolebibliotek.

Bland annat utifrån sådana förändringar anser Conny Brännberg att KB:s nya roll är logisk och det nya uppdraget väsentligt.

– Biblioteken är ett jätteviktigt område, de är speciella genom att de finns överallt och är därmed vår minsta gemensamma kulturnämne. Men man ska förstås komma ihåg att

kommunbibliotek kan vara mer inriktade på turistinformation än på service till studenter.

Västra Götalandsregionen där Conny Brännberg är politiskt aktiv, är en av de regioner som ingår i den så kallade portföljmodellen som kulturpropositionen föreslår för fördelning av anslag. Men biblioteken är alltså en fråga med ett eget spår vid sidan om proposition och portföljer.

– Oklarheten kring finansieringen av de nya biblioteksstrukturerna är ett bekymmer. Oberoende av huvudman, lever vi dessutom i en kärv ekonomi.

Conny Brännberg hoppas vidare att KB:s nya uppdrag för nationell överblick inte kommer att innebära att politiker på riksplanet tar sin hand från den nationella bibliotekspolitiken.

– Vi regionpolitiker både kan och vill agera. Men det behövs inte bara nationell samordning utan också en nationell politik på området. Hur den ska föras framstår ännu som aningen oklart.

Till skillnad från många andra borgerliga politiker tror han på utökad partipolitisk representation i myndigheters och institutioners styrelser. Han skulle därför gärna se mer av politiker i styrelserna för både KB och Statens kulturråd. Han ser nämligen demokratiskt valda politiker som en garant för att "Sverige hänger ihop".

– Också KB:s uppdrag bör förstås handla om det. Jag föreställer mig att KB måste ägna sig åt nationell spaning för att motverka att biblioteksutvecklingen går i olika riktningar, säger Conny Brännberg.

Samtidigt som han understryker KB:s lämplighet och kompetens framför han också teorin att KB:s roll och uppdrag kommer att visa sig vara en temporär lösning.

– Ja, jag är ganska säker på att det som nu planeras blir en övergångslösning, men det är förstås en spekulatioin inför en framtid som vi vet väldigt lite om, både när det gäller regionpolitiken och bibliotekssektorn.

– Jag är positiv till kulturpropositionens förslag men måste ändå konstatera att kulturpropositionen hittills har inneburit fler frågor än svar. ■

LUST
RUM

Unique
Library
Furniture

info@lustrum.com
www.lustrum.com

Röda priser he

Bokcirkel på nytt sätt – frontexponera i 360°

Boktopp Larry

Klassik, stilfull boktopp med ett både modernt och kraftfullt uttryck. Utmärkt för frontexponering av böcker.

Larry Ø580 mm, ca. 40 böcker.
Art.nr. 36322 vit, 36323 svart
Ord. pris 3.243:- **NU 2.919:-**

Larry Ø700 mm, ca. 50 böcker
Art.nr. 36324 vit, 36325 svart
Ord. pris 3.450:- **NU 3.105:-**

Se alla Comic-kombinationer
och priser på www.eurobib.com

Klassisk bilderbokslåda med finess

Bilderbokslåda Linnéa

Klassisk bilderbokslåda med variabel infästning av ryggplatta. Välj att ställa samman bilderbokslådan med rygg i antingen lågt eller högt läge.

Linnéa startsektion, ca. 170 bilderböcker.
Art.nr. 4327 björk, 4325 bok, 4331 vit
Ord.pris 2.835:- **NU 2.268:-**

Linnéa fortsättningssektion
Art.nr. 4328 björk, 4326 bok, 4332 vit
Ord. pris 2.675:- **NU 2.140:-**

Även 20% på tillbehören som syns på bild.
Exponeringshållare 4333 och hjulsats 4334.

ps Du har väl vår katalog?

Bokvagn Lappland

Dubbelsidig bokvagn med god kapacitet; fyra hyllplan på vardera sida varav tre är justerbara. En riktig slitvarg!

Lappland, ca. 240 böcker
Art.nr. 4396 björk/röd, 4397 björk/vit
Ord.pris 3.750:- **NU 3.000:-**

Beställ direkt. www.eurobib.com

Kampanjpriserna gäller t.o.m 31 december 2009 om inte annat anges. Alla priser exklusive frakt och moms.

la vägen till jul!

JULRABATT
20%
ÄVEN PÅ TILLBEHÖR

Expanderande exponering

Comic

Ett komplett system för att exponera och förvara bilderböcker och seriealbum. Med ett par moduler kan du bygga upp fristående eller sammanhållna öar mitt i rummet, ställa mot väggar och till och med på väggarna.

Aztek

Fristående, mobilt och dubbelsidigt exponeringssystem som enkelt kan byggas ut.

Aztek startsektion, ca. 300 pocketböcker.
Art.nr. 6603 vit, 6604 svart
ord. pris 9.500:- **NU 7.600:-**

Aztek fortsättning
Art.nr. 6605 vit, 6606 svart
ord. pris 7.500:- **NU 6.000:-**

Även 20% på tillval till Aztek:
Hyllställ 900, art.nr. 6720

Ta del av alla erbjudande i vår nätbutik, 10–25% rabatt!

Bokstöd
Bokstöd i Melamin med H C Andersens tryck.
Art.nr. 3231.

UPP TILL
25%
RABATT

Frosty

Tidskriftssamlare i A4. 10 st/fp.
Art.nr. 2931.

Bokvagnar

JULRABATT

20%

Bokvagn Stockholm

Användarvänlig, ergonomisk frontbok vagn med tre lutande hyllplan varav ett är justerbart.

Stockholm Ca. 50 normalböcker/ 14 pärmor
Art.nr. 4395 bok/vit 4400 björk/vit
Ord.pris 4.057:- **NU 3.246:-**

Puppy Glow
Självljysande hund.
Art.nr. 24200.

Biblioteksvaruhuset

Eurobib[®]
direct

Lammhults Biblioteksdesign AB | Åkergränden 7 | 221 00 Lund | Tel. 046 31 18 50 | www.eurobib.com

"Nu försöker vi tänka framåt"

FOTO: BRIAN BELLIND

– Så långt det bara är möjligt skräddarsyr vi för varje enskild kund. För oss är de små biblioteken lika viktiga som de stora biblioteken – det är ett av flera strategiska beslut som vi har tagit, säger Jonas Arvidsson.

Ett års intensivt arbete och cirka 15 miljoner kronor i investeringar. BTJ har just slutfört ett projekt som ska göra kunderna mer nöjda och företaget mer konkurrenskraftigt. Efter förluståren 2008 och 2009 siktar man på ett nollresultat 2010.

AV **HENRIETTE ZORN**

BARA DAGEN innan jag träffar BTJ:s vd Jonas Arvidsson i Stockholm i början av oktober har den sista biten i det stora projekt som BTJ arbetat med under det senaste året blivit klar. Det är, förklarar Jonas Arvidsson pedagogiskt, ett projekt i fyra delar vars övergripande syfte är att bli bättre, snabbare och flexiblere. Den första pusselbiten i den här helheten har handlat om att komma till rätta med de klagomål som man fått angående leveranstider.

– Det är knappt så att man kan tro det men det har tidigare varit så att BTJ inte har haft

några avtal med leverantörerna. Man har alltså inte haft någon kontroll över när böckerna kan tänkas komma till BTJ vilket i sin tur har gjort att vi inte har kunnat tala om för våra kunder, biblioteken, när de kan få sina böcker. Den första delen i projektet har handlat om att komma i en avtalsposition med våra leverantörer. Målet har varit att 85 % ska leverera till oss inom två dagar. Det har vi nästan nått, i dagsläget ligger vi på 83 %, säger Jonas Arvidsson.

De resterande 15 % av leverantörerna, ofta små förlag, har tio dagar på sig.

Den andra delen i åtgärds paketet har berört produktionsanläggningen i Farsta, söder om Stockholm, där man gjort stora investeringar

JONAS ARVIDSSON – HELT KORT

Ålder: 45 år (när hände det?)

Utbildning: Civ Ing, maskinteknik, Tekn Dr, maskinteknik

Innan BTJ: Cresita Engineering; kärnkraftsteknik, diplomat UD, London; Vd Semcon, Teknikkonsult; Regionchef Previa, företagshälsovård; Vd Arbetslivsresurs, statligt bolag

Familj: Fru Annika, jurist 42 år och barnen Calle 13 år och Fredrik 9 år.

Intressen: Samhällsfrågor, litteratur, golf

Drivkrafter: Intresserad av att lära mig hur det svenska samhället fungerar ur olika perspektiv. Intresserad av människor och vad de kan åstadkomma med rätt stöd.

Förhållande till bibliotek: Ser bibliotek som en unik del av samhället. Biblioteken är många gånger en av de viktigaste portarna till litteraturen, framförallt för samhällets mest utsatta grupper. Att läsa betyder ofantligt mycket för ett barns utveckling. Skolbiblioteken är lika viktiga som folkbiblioteken. För mig betyder bibliotekets kunskap om den smalare litteraturen en motpol till ett allt grundare samhälle.

i nya maskiner och personal (rekryteringar och utbildning). Man har gått från helautomatiska processer till halvautomatiska och man har infört mätpunkter som ska förhindra att det blir kö i systemet vilket i sin tur kan påverka leverans ut till biblioteket. Enligt Jonas Arvidsson har man på det här sättet nu lyckats pressa produktionstiden (eller förädlingsstid som det kallas, det handlar ju bla om plastning och utrustning av böcker) från tjugo dagar till tre.

– Det tredje delprojektet har handlat om att vi har gått ut och frågat alla våra kunder: hur ofta vill ni ha leveranser och vilken dag vill ni ha dem. Vi har över 1000 leveransadresser och vi har förhandlat med Posten och Schenker som nu distribuerar så att alla får leveranser den dag de önskar.

Den sista delen i helheten som alltså alldeles nyligen blev klar, är systemet med leveransbesked.

– Måtte nu bara vårt IT-system mäta med men det ska i alla fall vara så att när kunderna beställer från BTJ ska de få ett leveransbesked. Och om något händer eller om det uppstår förseningar ska de få besked även om detta. Vi mäter leveranstiden, där har vi haft AdLibris som förebild som har en snitttid på sju dagar. BTJ har nu en snitttid på sex dagar. När det gäller den här delen är vi konkurrenskraftiga, säger Jonas Arvidsson.

Han radar upp fyra punkter avseende hanteringen av media där det är avgörande för BTJ att på dagens avreglerade marknad vara konkurrenskraftigt:

- 1) Prisbild, ”vi måste kunna erbjuda ett bra pris”.
- 2) Snabba leveranstider, ”där är vi nu konkurrenskraftiga”.
- 3) Bredd, ”vi måste orka hålla bredden på titlar och det borde vara ett konkurrensmedel”.
- 4) Utrustningsnivåer, ”vi måste vara bra på plastning, bindning, information om böckerna etc”.

NÄR MARKNADEN AVREGLERADES och BTJ fick konkurrens missade man, enligt Jonas Arvidsson på punkterna 1 och 2 medan man

låg hyfsat bra till ifråga om punkterna 3 och 4.

Vi talar lite grand om det här med bredden. BBL har tagit del av det brev som BTJ skickade ut till sina kunder i mitten av september där man ber dem om hjälp. Bakgrunden är att konkurrenterna – först Akademibokhandeln, KF och Bokus och kort därefter AdLibris – i kraft av sin storlek kräver kraftigt höjda förlagsrabatter, vilket framför allt drabbar de små förlagen som ofta också står för den smalare litteraturen. I brevet som Jonas Arvidsson skickade till kunderna skrev han bl a:

”BTJ måste fatta ett mycket viktigt strategiskt beslut under den närmaste månaden. Antingen kräver vi också dessa höjda rabatter från förlagen för att kunna konkurrera i anbudssituationer eller också avstår vi och ligger kvar på de lägre rabatter som vi har idag. Vår bedömning är att om BTJ kräver samma rabatter som våra konkurrenter så kommer tusentals små förlag att slås ut. Detta riskerar den kulturella mångfalden.”

BTJ bad om synpunkter på hur kunderna tyckte att företaget ska agera. Man ville ha svar på två frågor: Ska BTJ kräva samma villkor som konkurrenterna och därmed kunna leverera till lägsta möjliga inköpspris? Eller tycker man som kund att bredden är viktigare och att det kommer att premieras i de framtida inköpen?

Mellan tummen och pekfinger uppskattar Jonas Arvidsson att brevet gick ut till cirka 300 av BTJ:s kunder. Ungefär 80 svarade. Och svaren ger en ganska intressant bild av bibliotekslandskapet. Av de 80 som svarade menade ungefär hälften att bredden är viktig, att bredd för ett bibliotek är en hederssak. Den andra hälften menade att bredden inte är viktigt, att man inte har det politiska uppdraget, att pris och ekonomi spelar en större roll.

Så hur kommer BTJ agera utifrån denna minst sagt blandade respons?

– Vi kommer att behålla bredden ett par år till men vi får bittert acceptera att vi inte kommer att kunna sälja bredden till alla eftersom det inte är lika viktigt för alla. Vi kom fram till

att vi inte kan standardisera utan måste arbeta med varje kund utifrån dess villkor och speciella önskemål. Så långt det bara är möjligt skräddarsyr vi för varje kund. För oss är de små biblioteken lika viktiga som de stora biblioteken – det är också ett strategiskt beslut som vi har tagit.

Atterbjuda bredden är kostsamt för BTJ, det finns inga pengar att tjäna på att förmedla de ofta små volymerna från de små förlagen. Det föreligger alltså, som BTJ skrev i sitt brev till kunderna, ”en rak koppling mellan kommunernas inköp (som hittills enbart premierat lågt pris) och vilken bredd som ni i framtiden kommer att ha tillgång till som kunder...”.

Under det år som gått har BTJ, enligt Jonas Arvidsson, vänt på varenda sten i organisationen i jakten på kostnader för att kunna erbjuda kundkretsen både bredd och attraktiva priser, dvs sänkta priser. Man har bl a skurit ned på personal (27 medarbetare) – idag arbetar 110 personer på BTJ i Lund – sänkt lokalkostnaderna, kostnaderna för inköp, logistik och IT.

Jonas Arvidsson har gjort det förr (i BBL) och gör det igen: berömmar den goda andan hos personalen och dess beredvillighet att ställa upp för de förändringar som krävs. Också om ägarna, riskkapitalbolagen Ratos och Litorina har han bara gott att säga: man har tagit ett stort ansvar, varit generösa och haft tålamod.

Och tålamod behövs nog med tanke på de tunga år som BTJ nu försöker lämna bakom sig. Jonas Arvidsson ryser vid tanken på boksluten.

BTJ:s bokslut är ingen rolig läsning, ”man behöver ljusterapi när man läser vårt bokslut”. 2008 visade företaget en förlust på 20 miljoner, enligt Jonas Arvidsson. 2009 blir också ett förlustår, men inte lika mycket.

Frågan som många säkert ställer sig är om åtgärdspaketet kommer att räcka för att få BTJ-skutan på rätt köl igen – och kundernas förtroende. Jonas Arvidsson säger att mycket som nu genomförs borde ha gjorts för länge sedan.

– Men nu försöker vi att tänka framåt och siktar på ett nollresultat 2010. ■

Lär av Tamer-institutet!

TAMER-INSTITUTET SOM fick Alma-priset för sina insatser på Västbanken och i Gaza utgår i sitt läsfrämjande arbete från ett helhetsperspektiv på barn där alla sinnen finns med. Man berättar, skriver, målar, dramatiserar och sjunger. Folkbibliotekens läsfrämjande arbete i Sverige har paradoxalt nog – eftersom förutsättningarna är så olika – utvecklats i samma riktning.

Litteraturen i bokform är som konstnärlig företeelse både extremt tillgänglig och extremt svårtillgänglig. Tillgänglig därför att samma bok kan finnas i mängder av exemplar överallt på jorden. Svårtillgänglig därför att den inte hörs, inte rör sig och inte förklarar sig; den retar inga sinnen förrän man öppnar den. Och då visar det sig dessutom att innehållet är kodat! Barn behöver – förutom författarna förstås – guider av olika slag för att hitta fram till skatterna i böckernas värld. De behöver lärare som lär dem läsa, eller högläsande personer, och de behöver litteraturkunniga

guider. Guiderna måste också – i en värld där starka sinnesintryck är legio – kunna väcka deras intresse för litteraturen vars uttryck är mer lågmält.

Faktorer som har påverkat det läsfrämjande arbetets utveckling på svenska folkbibliotek är bl.a. arbete med barnkonventionen i olika projekt. Det har lett till att användarperspektivet har ökat och synen på barn har förändrats. Barn ses i högre grad som varelser i sin egen rätt (inte "becomings" utan "beings") med medborgerliga rättigheter. Litteraturen ses också i högre grad som en konstform mer än som ett redskap för lästräning. Det har visat sig vara inspirerande för metodutvecklingen och fört in moment av eget skapande i läsfrämjandearbetet.

Lika viktigt för utvecklingsarbetet har den förändrade omvärlden varit. Mediesamhället ställer nya krav på ett mera engagerat läsfrämjande. Konkurrenten om barnens tid är hård och det gäller att vara aktiv som lärare eller bibliotekarie för att visa vägen till de där "längre sammanhängande berättelserna" som – enligt den internationella läsundersökningen PIRLS – påverkar förmågan att förstå komplicerade texter.

På Västbanken och i Gaza är bristen på böcker och material en daglig provostan medan problemet i Sverige snarare är överutgivning och många titlar i krympande upplagor som

gör bokmarknaden till en svåröverskådlig djungel. Behovet av guidning är stort för alla, men speciellt för barn, föräldrar och alla som arbetar med barn, eftersom det tidiga mötet med litteraturen och språket är så viktigt.

Det är intressant att metoderna utvecklas i samma riktning med så olika förutsättningar. I bägge miljöerna handlar det om att väcka barns och ungdomars intresse i en miljö som är starkt engagerande och – på Västbanken – skrämmande. Tamer-institutet arbetar mycket professionellt och anpassar metoderna hela tiden efter utgångspunkterna. Risker är att deras yrkeskunnskap skymms av den spektakulära politiska situationen som omgärdar verksamheten.

CAY CORNELIUSON

HANDLÄGGARE FÖR LÄSFRÄMJANDE
OCH BIBLIOTEK, KULTURRÅDET

BiblioteksGUIDE för webben

WAGNER

www.wagnerform.se

ProQuest Entrepreneurship

ProQuest Entrepreneurship erbjuder studenter, MBA program och Sveriges framtida företagare en unik samling av entreprenör resurser:

- Videoklipp med tips från framgångsrika Entreprenörer.
- Stort samlat material för att starta företag såsom: mallar, exempel på affärsplaner, business cases.
- Den senaste forskningen från tusentals vetenskapliga resurser inklusive titlar som Emerald, Palgrave och SSRN (Social Science Research Network).
- Data och marknadsundersökningar för att utvärdera nya produkter och idéer som *Snapshots Industry Reports* och *Hoover's Company Profiles*.

FINNS DET EN FRAMTIDA KAMPRAD, KREUGER ELLER STENBECK I DITT BIBLIOTEK?

Om Ni vill veta mer eller prova kostnadsfritt i 30 dagar, Kontakta: martin.blomkvist@proquest.co.uk och ange koden AD 1060 09.

ProQuest
Start here.

Image copyright © iStock Photo

Prenumerationstjänster
e-Böcker Utnyttja
resurserna maximalt –
minimera administrations-
hanteringen

Hantering av
elektroniskt material

Databaser

LM Informationstjänster är en av Nordens ledande leverantörer av prenumerations- och informationshantering. Vi har samarbetat med bibliotek och utgivare i mer än 35 år. Vi har således erfarenheten att göra den ofta komplexa informationsförsörjningen och hanteringen av alla era resurser så enkel som möjlig. Rättesnöret för vårt serviceutbud grundar sig på att erbjuda god service genom kompetent vägledning och de bästa produkter för hantering och tillgång. LM Informationstjänster hjälper biblioteket att utnyttja dess resurser maximalt och minimera administrationshanteringen. I anbudsprocessen fungerar vi även som en värdefull kontakt mellan våra kunder och förlag världen över.

Heli Isoaho, kundansvarig i Sverige, tfn: +358 (0)44 5155259, heli.isoaho@LMinfo.fi

LM Informationstjänster, Elimäenkatu 5, FI-00510 Helsinki, Finland, tfn: + 358 (0)9 5424 6600

fax: + 358 (0)9 7533 468, e-post: info@LMinfo.fi, www.LMinfo.fi

informationstjänster

BUS

**på lek
och
allvar**

FOTO: BUS-BIBLIOTEKET

Nyopererad patient trummar sig kry.

Det är svårt att förstå att Årets bibliotek 2009 en gång bara bestod av ett litet rum utan fönster. I dag, sju år senare, har det utvecklats till ett kulturhus som förser sjukhuset med kultur i alla dess former.

– Vi vill vara ett fönster till det vanliga livet, säger Karin Graube, bibliotekarie på Bus-biblioteket i Göteborg.

AV ÅSA EKSTRÖM

BARN- OCH ungdomsbiblioteket, Bus-biblioteket, vid Drottning Silvias barnsjukhus i Göteborg sjuder av liv även om döden ständigt finns närvarande. När jag besöker biblioteket – bara någon dag innan Bok & Bibliotek drar igång på allvar och det så småningom ska stå klart att det blir Bus som tar hem titeln Årets bibliotek – står bibliotekarierna Karin Graube och Börje Sik i entrén och tackar författaren Ulf Stark för hans besök. På det stora träskeppet i entréhallen leker flera barn.

2004 lades patientbiblioteket ner vid Sahlgrenska universitetssjukhuset men man valde att behålla barnbiblioteket. 2005 sköt kulturnämnden i Västra Götalandsregionen till sex miljoner kronor under en treårsperiod för att vitalisera och utveckla Bus-biblioteket. Projektet kallades Buskul och innebar bland annat en utveckling av arbetsmetoderna och kreativa samarbeten mellan lekterapeuter, skola och bibliotek. Arbetet har utgått från barnkonventionen som hävdar alla barns rätt att få del av och utöva kultur. Efter projektet har det arbetet fortsatt. Man har valt att jobba integrerat i fem arbetsgrupper med lekterapeuter, skola och bibliotek: en scenkonstgrupp, en konstgrupp, en berättäläsaskrivargrupp, en naturgrupp och en funkisgrupp (barn med speciella behov). Man träffas då och då för att planera ett halvår framåt.

– På ett barnsjukhus är det mer tillåtet med kultur eftersom barn förväntas leka. Det finns en större förståelse här än på vuxenavdelningen för att det dyker upp dansare och skådespelare utklädda till dansande läkare. Det är ingen som sätter sig och analyserar varför eller om det är fin eller ful konst, konstaterar Karin Graube.

Karin Graube har arbetat på sjukhusbibliotek sedan 2001. Hennes medarbetare, Börje Sik, arbetade åren 1996–2004 på sjukhusbib-

liotekets vuxenavdelning. De berättar att de numera är ett sammansvetsat gäng av fyra bibliotekarier som arbetar på biblioteket. Buskul-projektet har ställt krav på att hålla många bollar i luften och kunna samarbeta. Numera vet personalen vad man ska göra om någon tappar en av bollarna.

Vi går in i biblioteket som ligger i direkt anslutning till entrén på gatuplanet. Biblioteket är knutpunkten som förser sjukhuset med kultur av alla de slag. Verksamheten bygger på ett väl fungerande samarbete med lekterapi och sjukhusskola där man kan utnyttja varandras kunskaper och lokaler. De olika rummen flyter in i varandra. Där finns tex musikrummet som rymmer en enkel studio, trumset, gitarrer och andra instrument och rummet för tonåringar med filmstudio. Personalen har bland annat fått gå kurs i filmredigering och biblioteket har även samarbetat med Film i Väst. Premiären av filmen Pingpong-kingen gick av stapeln på just Bus-biblioteket under den pågående filmfestivalen i Göteborg 2008. I ett av rummen finns speldator, olika sällskapsspel och biljardbord. Det finns även lektrum och verkstad. Biblioteket har förstås böcker och skivor av alla de slag. Längst in i det lilla biblioteket står en röd soffa i en hörna alldeles intill en tapet med björkar. Vill man så kan man krypa upp i soffan och ljusduscha under lampan – lyssna på vågbrus, humlesurr, fågelsång vid vårbäcken eller ekande droppar i en grotta.

Böcker som handlar om livet efter sjukdomen, när man tillfrisknat, är populära titlar bland barnen. De lånar också gärna filmer och ljudböcker. Biblioteket är öppet dagtid mellan 9–16. Däremellan är det stängt för att exempelvis infektiösa barn ska kunna komma ner och vara ensamma på biblioteket.

En typisk arbetsdag på biblioteket innebär att en bibliotekarie bemannar biblioteket, två går bokvagnsronden och den fjärde kanske ansvarar för en föreställning eller arbetar med marknadsföring. Bokvagnen ska rymma ett utbud som ska passa besökare i olika åldrar.

Börje Sik och Karin Graube.

– Vissa diagnoser innebär ju att en del besökare kan vara uppemot 25 år och ändå tillhöra vår målgrupp. Å andra sidan vänder vi oss även till föräldrar, syskon, släktingar och vänner. Här samsas alla generationer och nationaliteter ur alla samhällsskikt. Det är en häftig blandning, konstaterar de bägge bibliotekarierna.

Bus-biblioteket har ofta musiker, författare och konstnärer på besök. Bibliotekets kontaktnät med kulturaktörer i regionen är stort och det som händer i "stan" ska också hända på sjukhuset. Med tiden har en fast stomme av handplockade artister byggts upp i ett artiststall. Samarbetet med stallet är viktigt för kontinuiteten och kvaliteten.

– Som artist här på sjukhuset krävs en särskild lyhördhet – publiken kan bestå av en enda person och föreställningen kan ständigt avbrytas av exempelvis en provtagning. Här sätts man ständigt på prov, berättar Karin Graube.

Samarbetet med sjukhusskolan och lekterapi är också viktigt för verksamheten. Inspiration till lekterapi kommer från ett sjukhus i Helsingfors i Finland där man redan 1909 insåg betydelsen av lek och sysselsättning för sjuka barn som annars riskerade att bli fullständigt håglösa. Karin Graube menar att kulturen kan vara en viktig avledare för barnen.

– Barnen kan glömma sin sjukdom eller smärta för en stund genom att lyssna till en saga eller delta i skapande verkstad.

Samtidigt understryker Karin Graube att det inte bara handlar om att "allt ska vara kul", det ska även finnas ett allvar.

– Är det någonstans allvar är tillåtet är det här. Här finns liv och död. Livet ställs på sin spets här.

Kan det också vara mer tillåtet att bejaka de svarta stråken här på barnsjukhuset?

– Absolut. Alla frågor kan tas upp. Här är trösklarna redan borta eftersom det finns så

Dansronden med Anna Wennerbäck och Bronja Novak som dansar stetoskopdans på sjukhuset.

■ många svåra frågor som man har att brottas med. Istället kan man fokusera på samtal och ta frågorna på allvar, menar Karin Graube.

Biblioteket för en ständig marknadsföringskampanj för arrangemangen gentemot sjukhusavdelningarna. De mejlar och affischerar och ringer tjugo minuter innan något ska ske. När jag frågar Karin Graube om skillnader med arbetet i ett vanligt barnbibliotek kontra sjukhusbiblioteket svarar hon:

– Vi jobbar med kultur, och på sjukhuset spetsas det hela till. Här handlar det om kulturen som läkande kraft. Med kulturens verktyg skapar vi friska rum. Vi blir ett fönster till det friska.

Även om biblioteket har medvind efter Buskul-projektet och utmärkelsen Årets bibliotek råder ändå osäkerhet. Enligt Karin Graube och Börje Sik kan det vara problematiskt att vara en udda verksamhet i en stor och hierarkisk organisation.

– Hur låter vårt budskap uppe på toppen? Det finns en risk att det är vi som drabbas först vid eventuella besparingar eller nedskärningar, säger Karin Graube.

Men det finns hopp. I Göteborg planeras ett nytt tvärvetenskapligt centrum för att studera sambandet mellan kultur och hälsa. Den evidensbaserade medicinen vill helt enkelt evidensbasera kulturen. Något som kanske kan innebära att Börje Siks förhoppning blir verklighet:

– Helst skulle man vilja vara en naturlig del av sjukvården och vara med på ronderna. Kanske borde det finnas kulturjournaler där patienternas kulturintresse fanns noterat. ■

BUS-BIBLIOTEKET ÅRETS BIBLIOTEK 2009

DIK-juryns motivering:

"Med fokus på det friska tar BUS-biblioteket avstamp i sin verksamhet. På ett nyfiskt, roande och samtidigt väldigt respektfullt sätt vänder man sig mot sina besökare och deras familjer. Med flexibilitet och närvaro i det som händer i omvärlden plockar man in aktuella föreläsare, författare och artister. Biblioteket samverkar på ett kreativt och spännande sätt med lekterapi och skola."

Priset är ett stipendium om 20 000 kronor och ett konstverk. Prisutdelningen ägde rum i DIK:s monter på Bok & Biblioteksmässan i Göteborg.

Det goda livet

– bro mellan vård och vardag

ARVIKA SJUKHUSBIBLIOTEK har under våren 2009 medverkat i undervisningar för patienter med kroniska sjukdomar genom ett projekt som kallades "Det goda livet". Pedagogiken som har använts, bygger på en modell som finns inom den norska sjukvården, Nasjonalt kompetensecenter för läring og mestring. Grundidén går ut på att det inte är vårdpersonal som utformar utbildningen utan en erfaren patient, dvs en person som har lärt sig att leva med sin sjukdom. Utbildningen är inte fokuserad på fakta utan ska stimulera människan att rusta sig för det fortsatta livet med sin sjukdom. Det blir samtal, frågor, inbjudna experter, hjälpmedel mm som den erfarna patienten tror kan vara viktigt för nyinsjuknade patienter. I Norge är det sedan 2001 lag på att vården ska utbilda patienter med kroniska sjukdomar för att de ska kunna fortsätta att leva ett bra liv, trots de förändrade förhållanden som sjukdomen innebär.

Nu är projektet avslutat och Landstinget i Värmland har fortsatt arbetet genom att driva patient- och närståendebildningar och här är sjukhusbiblioteket med som en samarbetspartner tillsammans med personal från vården. Träffarna äger rum på sjukhusbiblioteket eftersom man vill vara i en lärande miljö och att lokalen ska vara neutral och avspänd. Sjukhusbiblioteket lämpar sig ypperligt eftersom det ligger inom sjukhuset men används inte till sjukvårdsbehandling. Tanken med patient- och närståendebildningen är att gå vidare i livet och sjukhusbiblioteket fungerar som en bro mellan vården och vardagen. Deltagarna vet dessutom att personalen på sjukhusbiblioteket har tystnadsplikt.

Under våren har en patient- och närståendebildning för personer med MS genomförts på Sjukhusbiblioteket i Arvika och det blev mycket lyckat. Sjukhusbibliotekets personal deltog i hela processen: med planering, informationsutskick, materialinsamling mm. Praktiskt går det till så att 6–7 nyinsjuknade patienter bjuds in till träffar vid 4–5 tillfällen, där en erfaren patient, vårdpersonal och bibliotekarie deltar. Träffarna äger rum efter arbetstid vilket innebär att de flesta patienter har möjlighet att komma. Kaffe och smörgåsar serveras till självkostnadspris. Huvudsyftet med träffarna är att det ska bli en dialog mellan deltagarna och att man ska delge varandra sina erfarenheter och ge tips på saker som man tycker har fungerat. Efter patienternas önske-

Under våren har en patient- och närståendebildning för personer med MS genomförts på Sjukhusbiblioteket i Arvika. Fr v Ingrid Nyman, kurator, Irené Liljegen, sjuksköterska och Ulrika Sortelius, bibliotekarie.

mål bjuds någon "expert" in och möjlighet till frågor finns. Experten kan vara sjukgymnast, arbetsterapeut, neurolog, personal från försäkringskassan etc. En av programpunkterna är en genomgång av vad sjukhusbiblioteket kan erbjuda samt en visning av vad man kan hitta på nätet, om källkritik, olika hemsidor, sökfunktioner som databasen PION, patientföreningar, tips på forum för chatt samt tips om communities.

Sjukhusbiblioteket har alltid arbetat mycket med patientkontakter men har inte tidigare arbetat så här integrerat tillsammans med vårdpersonal i projektform. Det har varit mycket uppskattat av alla parter och det känns som en bekräftelse på att sjukhusbibliotek självklart ska ingå i sjukvårdens patientarbete.

Nu under hösten 2009, pågår en patient- och närståendebildning i diabetes och i vår (2010) startar en grupp om Sorg via Psykmotagningen. Patient- och närståendebildningar i samarbete med sjukhusbiblioteket finns även på Sjukhusbiblioteket i Karlstad och inom kort på Sjukhusbiblioteket i Torsby.

ULRIKA SORTELIUS, BIBLIOTEKARIE
ARVIKA SJUKHUSBIBLIOTEK
SJUKHUSBIBLIOTEKEN I VÄRMLAND

Mer information? Kontakta Margareta Tauberman, utbildningssamordnare på Centralsjukhuset i Karlstad.

Webbadresser till den norska förebilden:
<http://www.helse-sorost.no/> (Välj patient och Läring och mästring)
<http://www.mestring.no/hjem>

Biblioteksmotioner – en droppe i havet

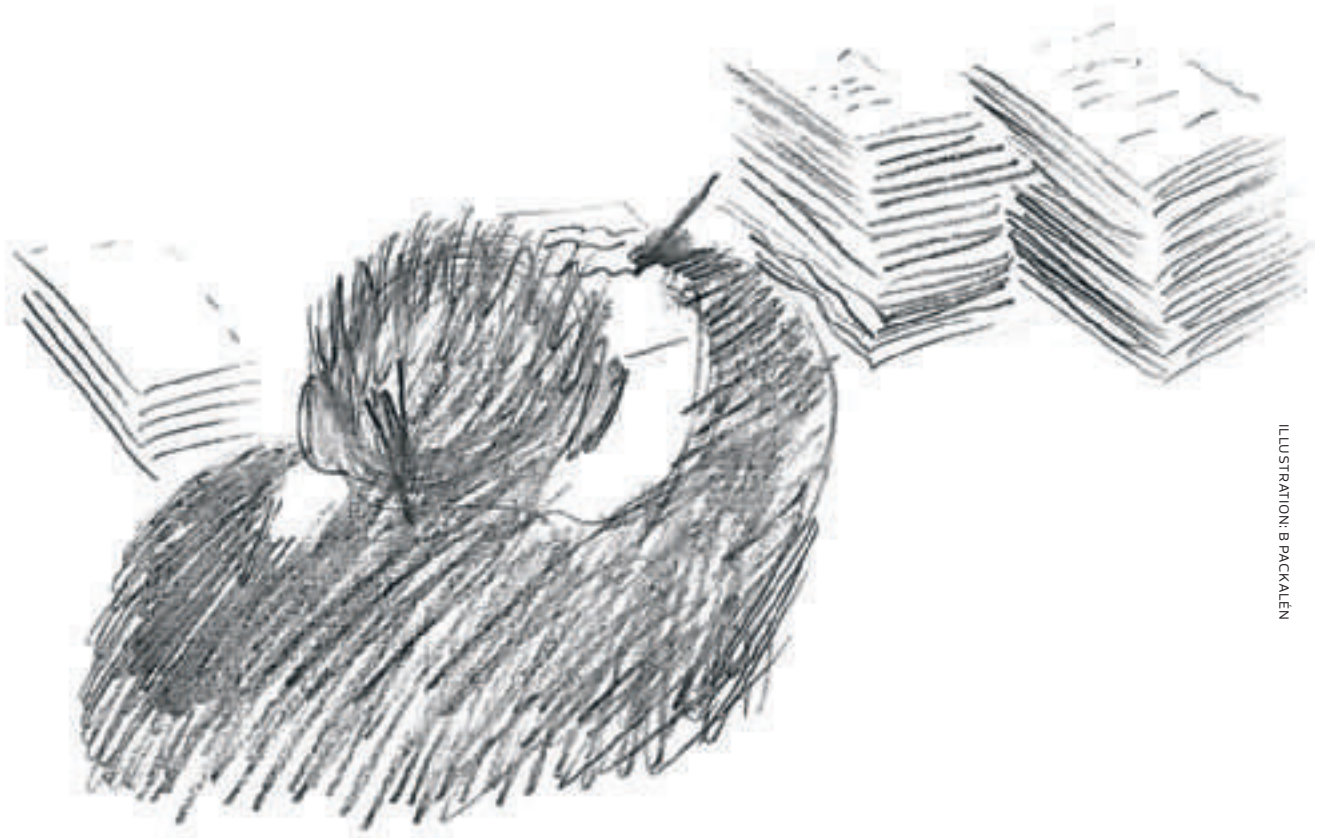

ILLUSTRATION: B. PACKALEN

Fredrik Schulte (M) vill att bibliotekslagen bör avskaffas medan Hans Olsson (S) anser att staten har ett ansvar att se till att lagen efterföljs, särskilt beträffande skolbiblioteken. Någon flod av motioner på biblioteksområdet kan man knappast tala om – möjligen en vattenpuss.

AV HENRIETTE ZORN

UNGEFÄR 1,5 % av ca 3800 motioner som hade lämnats in när årets allmänna motionstid gick ut i oktober nämner bibliotek i något sammanhang, t ex i klump med andra skattefinansierade institutioner. Men det är också i den här lilla procenten som de motioner återfinns som handlar om bibliotek eller biblioteksverksamhet.

Här finns t ex en motion från Fredrik Schulte (M) som återkommer till sin käpphäst om att bibliotekslagen bör avskaffas bl a eftersom en ”lagbunden reglering av biblioteken” hindrar förnyelse och mångfald när det gäller spridning av böcker.

Mats Gerdau (M) anser i sin motion ”Ledarskapets betydelse för ett bra arbetsliv” att regeringen bör ta initiativ till att avreglera verksamheterna i den offentliga sektorn ”så att mer makt lämnas åt de anställda samt att

genomföra en stor satsning på ledarskapet i offentlig verksamhet”. Det är viktigt med långtgående decentralisering av ansvar och befogenheter och minskad politisk klåfingrighet, anser han, eftersom det skulle ge utrymme för ”initiativ och självbestämmande på det lilla ålderdomshemmet, förskolan eller biblioteket”.

Allianskollegorna Gunnel Wallin och Karin Nilsson (C) vill i sin motion att nya skollagen slår fast att varje skolbibliotek ska ha anpassat material för elever med särskilda behov, där lättlästa böcker och tidningar är en viktig del. Och vidare att alla kommuner i sina biblioteksplaner säkerställer en kompetensutveckling för bibliotekarier med inriktning på att främja läsandet för personer med lässvårigheter.

Hans Olsson (S) lyfter i sin riksdagsmotion fram skolbibliotekens betydelse.

Han menar att staten har ett ansvar för att se till att bibliotekslagen följs och att man mer aktivt måste se till att bibliotekslagens femte

■ paragraf inte bara blir en tom fras. Hans Ols-son anser att skolbibliotek bör omfattas när Skolverket gör sina kommuninspektioner och att Skolverket och Myndigheten för skolutveckling borde få ett tydligt uppdrag av regeringen i denna fråga. Partikollegan Ameer Sachet (S) betonar också vikten av skolbibliotek av god kvalitet och bemannade med utbildad personal (hänvisar till Svensk Biblioteksförning) och pekar bl a på den bekymmersamma situationen för elever i landets friskolor. Något som även Rossana Dinamarca m fl (V) också är inne på i en längre motion om "Nya regler för fristående skolor". I den konstateras bl a att ytterst få fristående skolor har egna skolbibliotek och använder sig istället av offentliga bibliotek – vilket i sig är glädjande men det innebär att skolan flyttar över sina kostnader på kommunen. I en annan motion föreslår samma motionärer att förskolans behov av bibliotek bör tillgodoses i lagen: "Det räcker inte med att enbart hänvisa till folkbibliotekens barnboksavdelningar, när sådana oftast saknas i närheten av den förskola där barnen går och när personalen på förskolorna bara undantagsvis, om alls, hinna med att gå med barnen till biblioteket."

Carina Hägg (S) motionerar om vikten av fria bibliotek i samband med den förestående översynen av bibliotekslagen: "Det är viktigt att slå vakt om de fria biblioteken så att inte alla bibliotek säljs ut billigt på entreprenad, med t.ex. avgiftsbelagda lån som följd".

Matilda Ernkran och Louise Malmström (S) slår ett slag för läsförbättringsinsatser i förskolan och på bibliotek: "Bibliotek med mer resurser till uppsökande verksamhet skulle kunna vara en resurs att använda för att locka barnens språkutveckling via böcker. Men det är också angeläget med satsningar på läsförbättring i den form som vi känner som Läs för mig pappa-projektet." Det är ett initiativ som även Lars Ohly m fl (V) nämner i sin långa motion om kulturpolitik. Mångordigt och med enfasett betonar folk- och skolbibliotekens viktiga roll för språkutveckling och lusten att läsa samt dess service när det gäller informationssökning och nya medier ("Bibliotek är så klart inte bara böcker"). Bibliotekslagen, anser Lars Ohly m fl, ska inte bara garantera att människor avgiftsfritt och på lika villkor får tillgång till olika medier, den ska också "trygga att biblioteken hålls fria från inflytande av marknadskrafterna och kommersiella intressen". Vänsterpartiet vill också ha en nationell biblioteksplan "för att garantera att alla har tillgång till bibliotek med ett innehåll som är relevant för samtiden". Relevant för samtiden??? Det öppnar onekligen för tolkningar. Vänsterpartiet vill också utreda frågan om digitala bibliotek för film och musik med en "väl tilltagen biblioteksersättning".

Biblioteken och bibliotekarierna kan spela

en aktiv roll i denna fråga: det digitala biblioteket kan göras till en högkvalitativ tjänst, där t ex bibliotekarier kan tipsa folk om film och musik de skulle kunna tänkas gilla men också kunna öppna för en rad utvecklingsmöjligheter: nya idéer kring till exempel biblioteket som mötesplats, bibliotekariens roll och användarinflytande. Vänsterpartiet menar inte att digitala bibliotek är en allenaåterlösning för att hindra fildelning men "ett steg på vägen mot ett mer positivt sätt att hantera frågan om teknikutvecklingen och kulturens villkor – långt från dagens läsning kring att försöka stoppa fildelningen".

I socialdemokraternas kultur- och budgetpropositioner presenteras ett tiopunktprogram för att stärka tillgängligheten till kultur. Biblioteken omnämns i punkt 9 i en skrivning som knappast gör en galen av förväntningar: "Värna kommunernas ansvar för att tillhandahålla böcker för unga och äldre genom öppna och avgiftsfria bibliotek." Emellertid instämmer man i regeringens bedömning att Kungl. biblioteket får ett särskilt uppdrag att svara för nationell överblick på biblioteksområdet. Däremot har man invändningar när det gäller den aviserade utvärderingen av bibliotekslagen och i det sammanhanget särskilt regeringens skrivning om att "det ska också få finnas lokala variationer i hur biblioteksverksamheten ser ut och hur den organiseras". Om lokal variation t ex innebär avgiftsbelagda boklån eller biblioteksverksamheter där medborgarna inte har full insyn och full kontroll över hur de sköts, kan detta inte accepteras, menar socialdemokraterna (läs mer om socialdemokraternas skuggbudget på kulturens område i separat notis).

SLUTLIGEN RYCKER Jan Emanuel Johansson (S) ut till kulturtidskrifternas försvar i en motion mot kulturpropositionens förslag om en snävare definition av vad som är en kulturtidskrift. Han anser att en översyn av stödet till kulturtidskrifterna istället bör utgå från en vid definition. Ett beslut om nya regler för kulturtidskriftsstödet bör också, enligt honom, inrymma förslag om hur de svenska kulturtidskrifternas tillgänglighet för allmänheten kan ökas. "På samma sätt som de böcker som i dag erhåller litteraturstöd även distribueras till folkbiblioteken bör kulturtidskrifterna tillgängliggöras på ett bättre sätt på biblioteken."

Vet Jan Emanuel Johansson att man i kulturpropositionen också föreslår att prenumerationssstödet (för tidskrifter till bibliotek) ska slopas? Möjligen var det inte ett optimalt sätt att tillgängliggöra tidskrifterna på biblioteken – men det var ett sätt. ■

S vill satsa mer på kulturen

JOBBSKAPANDE ÅTGÄRDER och ökad tillgänglighet är några viktiga punkter i socialdemokraternas kulturbudgetmotion. Sammantaget vill man satsa 271 miljoner kronor mer än regeringen på kultur. Det handlar om mer pengar (25 miljoner) till konstnärsallianserna, en förlängning av Access-projektet, (65 miljoner), och ett Kultur-ROT-avdrag för renovering av kulturhistoriska byggnader (175 miljoner) – en åtgärd som skulle generera drygt 1500 nya jobb under 2010, enligt socialdemokraterna. När det gäller ökad tillgänglighet vill man bl a satsa 24 miljoner kronor på att ge museerna möjligheter att återinföra fri entré.

Man är hyfsat positiv till flera av förslagen i regeringens kulturproposition Tid för kultur såsom den sk Portföljmodellen, Skapande skola samt insatserna för att främja utvecklingen av kreativa näringar.

Regeringens förslag på en generell besparing om 1,5 % på ett stort antal anslag inom kulturområdet säger man nej till liksom till de nya kulturpolitiska målen: "Vi kan inte se att de föreslagna nya målen på något sätt är avsevärt bättre formulerade än de gällande, och det är dessutom för oss en viktig princip att övergripande kulturpolitiska mål arbetas fram över blockgränserna i en parlamentariskt sammansatt grupp, för att få stabilitet och uppslutning kring det centrala i en nationell kulturpolitik", skriver man bland annat.

Socialdemokraterna är också kritiska till regeringens förslag om en snävare definition av kulturtidskrifter men tycker likt regeringen att det kan finnas skäl för en översyn av bidraget till litteratur och kulturtidskrifter. Man yrkar också avslag på regeringens förslag att, under 2010 successivt avveckla den statliga inkomstgarantin för vissa konstnärer.

HZ

Årets stora film och spel-REA!

www.forlagett.se

FILMLAGRET!

Premiär inom kort för nytt Mediavaruhus. Ljudböcker, spel, språkkurser.

Fynda på nätet eller direktköp i vårt varuhus.

Mer än 7000 DVD-filmer! (all film 199:-)

Mer info om Filmlagret, www.forlagett.se

Ett hus, alla media

www.forlagett.se

BARNENS BÄSTA VÄN ÄR TILLBAKA!

GALAXER I MINA BRAXER SA

KAPTEN ZOOM

Kultklassikern
från 70-talet!

**Filmklassiker. Nyheter.
Och allt däremellan.**

Ett hus, alla media
www.forlagett.se
08-760 34 10

ROMAN

KLAS ÖSTERGREN

DEN SISTA CIGARRETEN

Hela utbudet av ljudböcker.

Ett hus, alla media

www.forlagett.se

08-760 34 10

Start för digitala lån över nätet!

Mediejukeboxen fyller snart tre år. Idag finns våra Mediejukeboxar spridda över hela landet, från Boden i norr till Höganäs i söder. Och utlåningsstatistiken talar sitt tydliga språk, hela Sverige laddar ned.

Samtidigt ökar nu förväntningarna på helheten, både på bättre tillgänglighet och på ett rikare mediautbud. Högst på önskelistan ligger digitala lån över nätet. Det blir vårt nästa viktiga steg med premiär till jul. Kontakta oss på tel 08-760 34 10 så berättar vi mer om villkor, tidtabell och hur ni integrerar media direkt i Er lokala katalog.

Med framtidshälsningar,

Christer Andersson
Förlagschef

Ett hus, alla media
www.forlagett.se
08-760 34 10

UNCHARTED 2

AMONG THIEVES™

Vi kan spel!

NAUGHTY DOG

Ett hus, alla media
www.forlaget.se
08-760 34 10

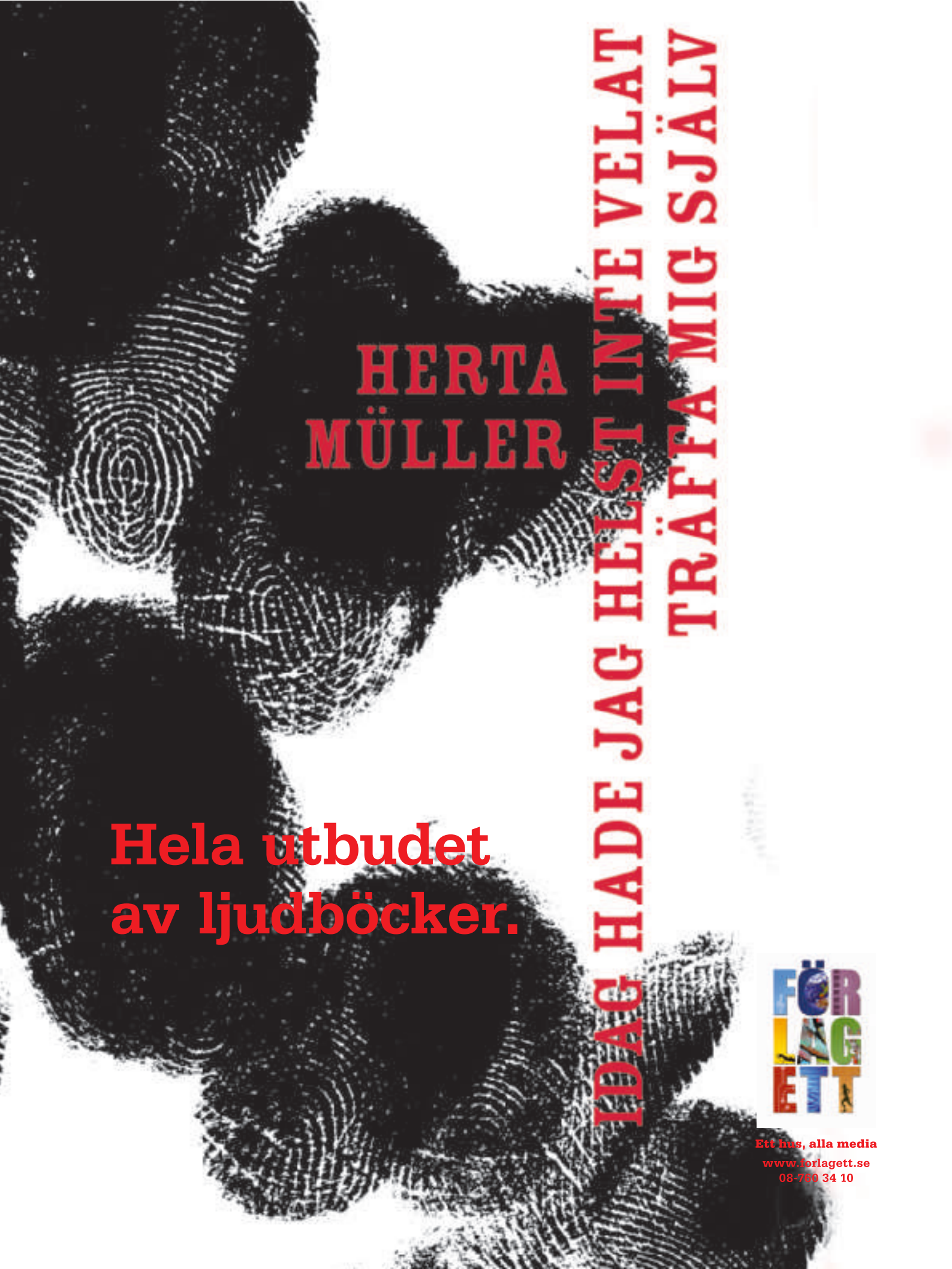
still walking

en film av kore-eda hirokazu

**Filmklassiker. Nyheter.
Och allt däremellan.**

Ett hus, alla media
www.forlagett.se
08-760 34 10

**HERTA
MÜLLER**

**IDAG HADE JAG HELST INTE VELAT
TRÄFFA MIG SJÄLV**

**Hela utbudet
av ljudböcker.**

Ett hus, alla media
www.forlagett.se
08-769 34 10

100 språkkurser från hela världen på CD-ROM. 200 :-/st.

Beställ på www.forlagett.se

Ett hus, alla media

www.forlagett.se

08-760 34 10

Ingen tillbyggnad av Stockholms stadsbibliotek – men fortsatt satsning på strukturen

– DET ÄR LEDSAMT och trist eftersom jag är övertygad om att det hade blivit ett bra bibliotek för stockholmarna. Samtidigt får man vara tacksam över att det har tagits ett beslut. Nu får vi jobba vidare utifrån detta, säger stadsbibliotekarien Inga Lundén som under flera år arbetat med projektet att få till ett nytt stadsbibliotek vid Odenplan i Stockholm.

Politikerna stoppar alltså planerna på en utbyggnad av Stockholms stadsbibliotek. Skälet uppges vara att kostnaderna för tillbyggnaden av Asplundhuset har rusat i höjden och att det idag saknas en trygg finansiering. För tre år sedan anordnades en internationell arkitekttävling för att bygga till huvudbiblioteket. Av 1100 bidrag utsågs bidraget Delphinium till vinnare. Då beräknades kostnaderna för ett nytt stadsbibliotek landa på 885 miljoner kronor. Idag är kostnaderna beräknade till drygt 1,3 miljarder.

Planerna på att bygga om Stockholms stadsbibliotek fick nyligen kritik från kulturexperter inom FN-organet UNESCO som menar att utbyggnaden skulle förstöra ett viktigt världskulturarv. Bara för några veckor sedan kom också en protest från Europa Nostra, Europas ledande organisation för det europeiska kulturarvet.

Inga Lundén säger till BBL att man nu får gå igenom biblioteksbehoven för att planera för andra möjligheter och lösningar. Hon säger också att hon välkomnat den levande diskussionen kring bygget av det nya stadsbiblioteket men beklagar att det funnits så många sakfel i det som sagts och skrivits.

– Det har från första stund funnits sakfel i skrivelserna vilket varit förvånande. Tidningar publicerade i ett tidigt skede artiklar om att rädda rivningen av annexen, men en rivning har aldrig varit tanken, säger Inga Lundén.

Hon tycker det är tråkigt att bygget inte blir av och är övertygad om att det fortfarande kommer att behövas ett nytt bibliotek vid Odenplan.

– I och med bygget av Citybanan så kommer Odenplan att få landets andra största järnvägsstation. Så behovet av ett större bibliotek för fler besökare kommer inte att minska. Snarare tvärtom, säger hon.

Kultur- och idrottsborgarrådet Madeleine Sjöstedt (FP) beklagar att förslaget redan kostat många miljoner men säger till Radio Stockholm att det just därför är bra att stoppa projektet i tid. Samtidigt aviserar kulturbor-

garrådet att förslaget om ett bygge av ett nytt bibliotek vid Slussen ska ses över. Det bekräftas inte av den budget för Stockholms stad som klubbades i mitten av oktober. Där talas det mera luddigt om att "i planeringen av det nya området kring Slussen ska en ny plats för kulturverksamhet ingå".

Inga Lundéns kommentar till planerna är att ett nytt bibliotek på motsvarande 23 000 kvadratmeter vid Slussen skulle bli dyrare än utbyggnaden vid Odenplan.

Av budgeten framgår att arbetet med att genomföra en modernisering av biblioteksstrukturen i Stockholm fortsätter under 2010. Stadens bibliotek ska ligga där stockholmarna vistas och vara öppna när de har tid att besöka dem.

På sin blogg (inte i budgeten) skriver Madeleine Sjöstedt att "det blir nya bibliotek, flytt av bibliotek och ombyggnad av bibliotek. Totalt satsar staden 42 mkr för biblioteksstrukturen med mera".

De 42 miljonerna är en engångssatsning och en intern fördelningsdiskussion kommer att följa, enligt Inga Lundén. Fortfarande har Stockholms stadsbibliotek inte fått någon löne- och prishöjningskompensation som man fått på andra håll i landet. Senast man fick en sådan kompensation var 2002. Enligt Inga Lundén drabbas man även av en besparing på en procent av den totala kulturförvaltningsbudgeten, vilket motsvarar 9 miljoner kronor.

– Samtidigt sparar staden mindre på kultur än exempelvis på den tekniska delen. Det är också mycket glädjande att man satsar extra på skolan. I framtiden kommer därför stadsbiblioteket att helt logiskt jobba när-

mare skolan i nya samarbeten. Stadsbiblioteket kommer även att arbeta vidare med att sammanställa en ny uppdaterad (den tredje varianten) biblioteksplan.

Planerade projekt för nästa år är ett T-banebibliotek i Bredäng, ett nytt bibliotek i Axelsberg och Hässelby gård, en utbyggnad av Luma-biblioteket i Hammarby sjöstad, en upprustning av biblioteket på Medborgarplatsen och i Enskede samt en ombyggnad av biblioteket i Björkhamnen.

När det gäller upprustningen av Medborgarplatsen hoppas Inga Lundén att kunna öppna upp det inifrån (riva väggarna) för att bereda möjlighet till mer samarbeten mellan biblioteket och gymet, simhallen, rockklubben Debaser och studieförbundet Sensus.

Från politikernas sida är ambitionen att antalet besök vid stadens bibliotek ska öka liksom antal webb-besök. I budgeten nämns också skolbibliotekens viktiga roll för förbättrad läskunnighet: "Den ska utvecklas och skolbibliotekariernas kunskap och engagemang ska tas tillvara. De bör vara en naturlig del av skolans undervisning".

I sina reservationer till budgeten säger socialdemokraterna, vänsterpartiet och centerpartiet att man vill att det ska bli ett nytt stadsbibliotek. Miljöpartiet tycker att Slussenområdet ska utvecklas till ett kulturcentrum som bör ha ett kulturhus med bibliotek, scen, utställningslokaler och läsesalar. Vidare vill miljöpartiet att Lava och ungdomsbiblioteket PUNKT Medis vid Medborgarplatsen blir centrala resurscentrum för ung kultur.

ÅE/HZ

När IFLA kom till Stockholm 1990

När Sverige 2010 är värd för IFLA:s stora internationella konferens är det för fjärde gången. Redan 1930 och 1960 hade Sverige värdskapet. Senast en IFLA-konferens var förlagd till Sverige var 1990, då i Stockholm. Deltagarna möttes av demonstranter.

Protester utanför Stockholmsmässan på invigningsdagen den 20 augusti 1990. Ur BBL nr 8 1990.

AV ÅSA EKSTRÖM

NÄR DE cirka 2000 IFLA-deltagarna strömmade till Älvsjömässan i Stockholm 1990 möttes de av demonstranter. "In South Africa only 28 % of the public librarians are open to all races" och "Stöd kampen mot apartheid" stod det på plakaten och banderollerna. En aning oväntat för deltagarna, berättar Margareta Törngren, som då var generalsekreterare för IFLA 1990.

– Vi räknade aldrig med demonstrationer och det är väl en av de oväntade saker som kan inträffa i Göteborg 2010. Särskilt i dag när arbetet för att stärka yttrandefriheten är starkare än någonsin. Just därför kan det ske protester, tror Margareta Törngren.

Under konferensveckan anordnades en presskonferens som urartade när några exiliranier rev ner Irandelegationens monter. Det var väl det som gav mest rubriker utanför biblioteksvärlden.

Temat under IFLA 1990 var "Information

for Knowledge" och konferensen sammanföll med UNESCO:s kulturår och FN:s läskunnighetsår. Förberedelserna för konferensen tog sju år och efterarbetet ett halvår.

Margareta Törngren berättar att det var pampigt värre vid öppningsceremonin. Det hela ramades in av blågula fanor och riksbibliotekarien, kulturministern och kungen fanns på plats. Kungen öppnade formellt konferensen genom att bland annat hålla ett tal där han framhöll biblioteken som viktiga för yttrandefriheten, demokratin och freden. Margareta Törngren berättar att initiativet till att Stockholm skulle vara värd för IFLA-konferensen kom redan i början av 1980-talet, från stadens förvaltning och dåvarande kommunstyrelseordföranden John-Olle Persson.

– Politikerna såg en chans att då lansera huvudstaden som en konferensstad i samband med IFLA. Så här i efterhand måste jag säga att vi hade ett enormt stöd och engagemang från politikerna, även från staten och kulturdepartementet.

Sammantaget var konferensen välbesökt, 5 000 personer deltog – volontärer, dagregist-

rerade, journalister, medföljande och utställare inberäknat. Man kan jämföra med 1930 då ett 40-tal delegater samlades och 1960 i Malmö/Lund, då 160 delegater närvarade.

Även om huvudstaden var värd 1990 involverades flera andra städer. Förseminariet för delegater från tredje världen arrangerades i Härnösand. Som vanligt var det även en hel del arbete med visumansökningar. Satellitmöten hölls i Eskilstuna, Oslo, Stockholm, Åbo och Västerås. Satellitmötet till "IFLA Breaking Down Communication Barriers" ägde rum i Uppsala. Förmötet var arrangerat av TPB som visade senaste tekniken för att undanröja hinder för synskadade. Dessutom höll SAB sitt årsmöte på Älvsjömässan.

Margareta Törngren var under åtta år (1984–1991) nordisk representant i IFLA:s Executive Board. Vilket kan förklara varför hon antog utmaningen att ro i land ett projekt av detta slag. Redan i mitten av 1980-talet började förberedelserna med konferensen. Hon arbetade avlönat under två års tid. Först på deltid vid sidan av sitt ordinarie jobb på Stockholms stadsbibliotek, därefter på hel-

Generalsekreteraren för IFLA 1990, Margareta Törngren och Lars-Erik Sanner, ordförande i förening IFLA 1990. Ur BBL nr 8 1990.

"Från styrelsehåll hade man väntat ett solidariskt stöd från bokförlagen och bokorganisationer men det uteblev helt. Av ungefär 200 tillfrågade företag gav 27 ekonomiskt stöd."

tid. Det upprättades ett kontor i BTJ:s kalla lokaler i Norra Latin, där även SAB var nyinflyttade från Lund. Kallt eftersom det den första tiden saknades värme i lokalerna. På kontoret bildades två huvudgrupper – en organisationsgrupp och en ekonomisk grupp – som vartefter fylldes på med folk. Pappershanteringen var enorm – det här var ju före datorernas intåg. Framtagning av informationsmaterial, föredrag, översättningar och samarbete med BHS tog mycket tid i anspråk och mängder av brev och fax skickades. Totalt 167 föredrag dokumenterades. Distribution av konferenstidningen IFLA Express och framtagning av programkatalog sköttes även av det här gänget.

I öst rådde Glasnost och murens fall var nära. Kollegor från öststaterna och framför allt de baltiska bibliotekarierna skulle för första gången få besöka konferensen.

– De hade råd med resan men inte med uppehållet. Då skrev vi brev till vänföreningarna i landets kommuner. Det hela resulterade i att vi fick ihop både boendet och avgifter till de baltiska kollegorna. Vi ska även komma ihåg

att många Stockholmsbibliotekarier öppnade sina hem för sina mindre bemedlade kollegor. Det fanns en enorm hjälpsamhet, berättar Margareta Törngren.

Vitterhetsakademien, Svenska Institutet, Sveriges Allmänna Biblioteksförening och DIK-förbundet bidrog till finansieringen. Margareta Törngren slet hårt med att hitta sponsorer till konferensen vilket var ett tufft jobb redan i slutet av 1980-talet.

– Jag tiggde pengar i princip överallt. Det gick oerhört trögt men till slut sponsrade bland annat Svenskt Papper med just papper. Vi fick även ett stort stöd av BTJ som sponsrade konferensportföljen, även från staten fick vi stöd.

Från styrelsehåll hade man väntat ett solidariskt stöd från bokförlagen och bokorganisationer men det uteblev helt. Av ungefär 200 tillfrågade företag gav 27 ekonomiskt stöd. IFLA-konferensen fick ungefär 4,5 miljoner kronor från myndigheter, föreningar och bibliotek medan företagen stod för 1,6 miljoner kronor. Den totala kostnaden för konferensen landade på 9,5 miljoner kronor. Kulturminis-

ter Bengt Göransson såg till att en halv miljon kronor kom IFLA 1990 till godo vilket gjorde en mottagning på Skansen möjlig. Man samarbetade även med det då delvis kommunägda Stockholm Convention Bureau som kongresspartner. De skötte alla hotellbokningar, sightseings och flera sociala aktiviteter. Från början var det tänkt att konferensen skulle gå av stapeln i det då nybyggda Globen men det blev för dyrt. Det är också förklaringen till varför IFLA-tröjorna, som bars av volontärerna, har Globen som motiv. Ungefär 170 utställare fanns på plats på Älvsjömessan.

Marknadsföringen av IFLA 1990 skedde genom artiklar i Biblioteksbladet men även internationellt på IFLA-konferenserna åren innan i Tokyo och Paris. I Paris 1989 höll tex bibliotekarierna Folke Sandgren och Jakob Harnesk i en Stand Up Comedy och Happy Hour Champagne för att lansera IFLA 1990 i Stockholm. Bland annat vann Estlands nationalbibliotekarie första vinsten i ett registreringsavgiftslosteri. IFLA-kören sjöng också en mycket uppskattad specialkomponerad sång av Lars-Erik Sanner, ordförande för

Folke Sandgren var festfixare senast det begav sig.

IFLA 1990, som en inbjudan till delegaterna att besöka Stockholm.

Birgitta Fogelvik, Biblioteksavdelningen på KB, var en av dem som under två års tid arbetade framför allt administrativt med förberedelserna för konferensen i Stockholm. Hon var då bibliotekarie vid Stockholms universitet och fick frågan av sin chef Lars-Erik Sanner om hon kunde tänka sig att arbeta med IFLA-arrangemanget. Hon poängterar framför allt de cirka 300 volontärernas insatser.

– Det är ett enormt frivilligt arbete som utförs med en otrolig glädje och entusiasm. Det viktigaste råd jag kan ge nästa års arrangörer är nog att se till att ha ordentligt kul under resans gång. Entusiasm och glädje är grundstommen för att det ska lyckas, konstaterar Birgitta Fogelvik.

Då, 1990, bjöd också Stockholms stadsbibliotek på studieturer till stadens många bibliotek – på den tiden åttio bibliotek. Ett av de mer minnesvärda sociala evenemangen var den litterära frukosten då skådespelarna Bibbi Andersson och Erland Josephson läste texter av svenska författare på engelska och svenska. Folke Sandgren, som då var bibliotekarie på KB, var festfixaren. Flera av dem som BBL har talat med understryker att den här biten hör till det viktigaste med konferensen. Av och till under tre års tid arbetade han med det sociala programmet. Folke Sandgren berättar att det första han såg när han besökte IFLA-konferensen i Sydney i Australien 1988, var hur hundratal bibliotekarier satte sig i bussarna för att åka på en rundtur i bergen medan svenskarna lydigt bänkade sig i föreläsningssalarna.

– Man behöver både och när man åkt så långt – inte bara katalogregler. Möten mellan människor är viktiga. För vår del i Stockholm var det hela välarrangerat och professionellt utan jippobetonning, konstaterar Folke Sandgren.

Man hade vädergudarna på sin sida under hela veckan, berättar han vidare. På måndagskvällen var det stor mottagning i Blå Hallen i Stadshuset alternativt en skärgårdstur, på tisdagen följde middag i Kulturhuset, på onsdagen var det mottagning på olika folk- och universitetsbibliotek, Riksdagsbiblioteket, KB och Utrikespolitiska Institutets bibliotek. På torsdagen var det utflykt till Millesgården samt besök på Skansen och Vasamuseet.

– Det mest minnesvärda och mest uppskattade tror jag nog var de tio chartrade sjvagnarna till Västerås. Bland annat var det en hel vagn full med tyskar och en annan med fransmän. Ett stopp gjorde vi i Eskilstuna för att titta på biblioteket. Det bjöds även på en orgelkonsert i domkyrkan. Dessutom vill jag minnas att en afrikan gick vilse i Västerås, berättar han.

Praktiska problem dök ständigt upp men

man lärde sig lösa dem efterhand. Och eftersom det var ett sammansvetsat gäng, där bland annat Tomas Lidman och Barbro Thomas ingick, hade man trevligt under resans gång. Arbetsglädje helt enkelt. Folke Sandgren hade även en kollega från Ungern boende hos sig under konferensveckan.

– Det är oerhört viktigt att se till att alla får något att äta och dricka. Alla har inte samma ekonomiska möjligheter. Samtidigt var det självklart oerhört uppskattat av delegaterna att få kliva in i den världsberömda Blå hallen och Vasamuseet. Eller att uppleva något så exotiskt som Solliden en sommarkväll.

Bokbussar visades och det anordnades hel-dagsutflykter till exempelvis sjukhusbiblioteket i Falun – en resa som sponsrades av Mellersta Dalarnas hälso- och sjukvård som det hette då. Med på resan fanns representanter från nationalbibliotek, folkbibliotek och vetenskapliga informationscentraler.

På IFLA 1990 skedde med andra ord utbyten av erfarenheter som hade betydelse för världen och Sverige. Möten och utbyten av erfarenheter brukar alltid framhållas i IFLA-sammanhang som det viktigaste. Eller?

Kulturchefen i Timrå, Bo Markusson, tillhör den mer skeptiska falangen. Han har själv erfarenhet av praktiskt arbete i tredje världen.

– Visst finns det positiva saker som jag har upplevt på IFLA. Men seminarierna är inte outstanding på något sätt. Jag vill ha mer av exempelvis Orient House där palestinska och israeliska bibliotekarier tillsammans samarbetar och samtalar vid sidan av konferensen.

– Det är bra att man möts och utbyter erfarenheter men samtidigt borde det vara en större satsning på de fattigare kollegorna för de ekonomiska förutsättningarna är så olika i världen. Det är ju mest amerikaner och västeuropéer som kommer till konferensen. Även Svensk Biblioteksförning borde satsat mer solidariskt och praktiskt på internationellt arbete. Inte enbart genom att ge stipendium till konferensen. Jag har påtalat detta men inte fått gehör, konstaterar kulturchefen. ■

”På IFLA 1990 skedde med andra ord utbyten av erfarenheter som hade betydelse för världen och Sverige. Möten och utbyten av erfarenheter brukar alltid framhållas i IFLA-sammanhang som det viktigaste. Eller?”

FAKTA IFLA STOCKHOLM 1990

1660 konferensdeltagare från 95 länder
150 utställare i 170 montrar
Förutom delegater från världens alla hörn kom även 2 000 besökare till utställningen.
Ca 300 000 kopieringspapper förbrukades, som mest kopierades 75 föredrag i 1 870 ex under en dag

Im memoriam **Christina Svensson**

DET ÄR med stor saknad vi kollegor inom biblioteksvärlden minns Christina Svensson som gick bort i slutet av september efter en tids sjukdom. En lång, aktiv och kreativ karriär har gjort Christina välkänd i hela Biblioteksverige. Hon var under många år verksam som bibliotekskonsulent vid Länsbibliotek Västmanland och senare som chef för Film i Västmanland. Sedan 2004 arbetade Christina som länsbibliotekarie på Gotland.

Vart Christina än kom uppskattades hon av de människor hon mötte, lika mycket för sitt outtröttliga och engagerade arbete för de svenska folkbiblioteken som för sitt lugna, kloka och positiva sätt. Hon hade en enastående förmåga att entusiasmera och inspirera kollegor och andra i sin omgivning. Christina var en människa som utan stora åthävor genomförde de många goda idéer som föddes hos henne. Ett stort kontaktnät inom hela kulturområdet, klara visioner, en säker känsla för kvalitet och en aldrig sinande energi känne-

tecknade allt hon tog sig för. Hon var aldrig främmande för ny utveckling och de utmaningar detta förde med sig. Christina var en sann samarbetsmänniska, som hade lätt att finna kopplingar mellan olika idéer och gärna provade nya infallsvinklar för att utveckla biblioteksverksamheten. Samtidigt var allt hon gjorde stadigt förankrat i den vardagsverksamhet hon genom länsbiblioteket var satt att stödja.

In i det sista var hon aktiv i sitt arbete. Det är inte bara en värderad och idog kamrat som är borta. Genom sitt vänliga och kloka sätt och sitt omtänksamma och generösa värdeskap var hon en förebild för många bland kollegorna. Det är tomt efter Christina och vi saknar henne djupt. Våra tankar går särskilt till hennes familj.

För kollegorna på länsbiblioteken i Sverige

MARJA ÖSTRING,

bibliotekschef i Enköping

och **MARIA TÖRNFELDT,**

länsbibliotekarie i Uppsala län.

filmbiblioteket.se
- En hemsida för Sveriges bibliotek!

**Du har väl fått årets
stora VINTERREA
laddad med 300 filmer
till oslagbara priser!**

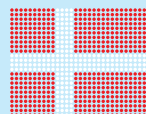
Om inte, hör av dig så skickar vi en till dig eller gå in och läs den direkt på filmbiblioteket.se.
Där kan du även göra din beställning enkelt via en pdf-ordersedel.

BONVER ENTERTAINMENT Tallbacksgatan 16A, 195 72 Rosersberg
Tel: 033-22 52 70 • Fax: 08-766 79 80 • filmbiblioteket@bonver.com

AV TOTTIE LÖNN

DANMARK

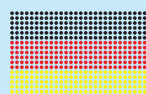
Decentralisering

Köpenhamns kommun ska inte längre ha ett samlat biblioteksväsende, skriver Søndag Aften i sitt oktobernummer. Københavns Kommunes Biblioteker (KKB) läggs ner.

KKB har sedan 1885 ansvarat för köpenhamnarnas biblioteksservice och dessutom varit en central aktör inom danskt biblioteksväsende. Nu ska man istället stärka samarbetet mellan de enskilda stadsdelarnas lokala kulturinstitutioner genom att ge dem en gemensam ledning. Vilka institutioner som ska slås samman beslutar varje stadsdel. Det kan gälla t ex medborgarhus, idrottsanläggningar och bibliotek, och det är inte självklart att en biblioteksutbildad blir chef. De nya ledningarna lyder direkt under kommunens kultur- och fritidsförvaltning. Till att början gäller detta bara delar av Köpenhamns kommun och i dessa delar har man valt olika lösningar. Bara för ett par år sedan övervägde man tvärtom att slå samman mindre filialer för att skapa större biblioteksenheter såsom man gjort i resten av landet.

Köpenhamns huvudbibliotek ska fortfarande betjäna hela Köpenhamn. Det ska också finnas en central biblioteksverksamhet med bla gemensamma inköp för att få stordriftsfördelar. Denna verksamhet ska uteslutande vara en servicefunktion. Det blir alltså ett tyngande KKB som kan fira 125-årsjubileum i mars 2010.

TYSKLAND

Frankfurtmässan

Mässledningen uppmärksammar alltmer bibliotekariernas roll som målgrupp för utställarna. Statistiskt representerar kåren 5,5 procent av alla besökare och är den sjätte största yrkesgruppen. Bibliotekarierna och informationsspecialisterna har också en egen träffpunkt i "International Library Center" på mässan. Nytt för i år är bla att International Federation of Library Associations and In-

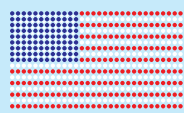
stitutions (IFLA) hade en egen monter tack vare en överenskommelse mellan IFLA och Frankfurtmässan om ett närmare samarbete. IFLA-montern fanns givetvis i International Library Center tillsammans med andra biblioteksorganisationer och bibliotek.

Gästland i år var Kina med temat "Tradition and Innovation" – ett val som blivit omdebatterat. Mässan hade också erbjudit förlag från hela världen att visa sina översättningar av kinesisk litteratur och böcker om Kina.

Digitaliseringen av förlagsbranschen växer lavinartat. Detta avspeglades också på bokmässan. Var tredje utställd produkt var förra året i digital form och på årets mässa förväntades andelen bli ännu större.

(BuB Forum Bibliothek und Information 2009:9, www.frankfurt-book-fair.com)

USA

Ny Patriot Act

Samtidigt som andra länder infört eller överväger att införa skärpta bestämmelser i jakten på terrorister tänker USA mildra innehållet i Patriot Act. Nya lagförslag ska "restore the balance between the needs of law enforcement and our privacy rights", skriver, Camila Alire, chef för American Library Association (ALA). Ända sedan president Bush införde Patriot Act efter terrorangreppet den elfte september 2001 har ALA tillsammans med andra organisationer kämpat för att jakten på terrorister måste balanseras mot medborgarnas rätt till integritet.

(www.ala.org)

Månad för informationskompetens

President Obama har utlyst oktober till National Information Literacy Awareness Month. Alla amerikaner ska ha nödvändiga kunskaper för att effektivt kunna navigera i informationsåldern. I utlåtandet poängteras också att det inte enbart gäller att kunna söka och finna information utan också att ha verktyg att utvärdera den.

ALA och biblioteken arbetar nu med detta

landsomfattande och allmänheten uppmanas att utnyttja bibliotekens informationstjänster. ALA poängterar att nyckeln till framgång är robusta bredband och påminner om att de utlovade 7,2 miljarder dollar för bredband inkluderar stimulans till biblioteken som offentliga datacentraler.

(www.ala.org)

Banned Books Week

I år liksom alla år sedan 1982 firas det fria ordet och rätten att läsa utan censur med en veckolång manifestation. Årets paroll är Read, Speak, Know: "Read banned books, Speak your mind, Know the first amendment (första tillägget i den amerikanska konstitutionen som stadgar yttrande-, religions- och mötesfrihet). Över hela USA har bibliotek, bokhandlar och skolor program och aktiviteter kring "banned books" och kring det fria ordet och rätten att läsa utan censur. Då uppmärksammas de boktitlar som en del krafter vill ta bort från bibliotekens och skolornas bokhyllor.

ALA:s Office for Intellectual Freedom samlar löpande information om dessa böcker och gör årligen en sammanställning som bla används under Banned Books Week. Sex och religion är kontroversiella ämnen i USA, framför allt anses böcker om homosexualitet som olämpliga. Den senaste listan över de titlar som fått mest censurkrav på sig toppas av *And Tango Makes Three* av Justin Richardson och Peter Parnell med illustrationer av Henry Cole. Den handlar om två pingvinhannar som blir ett par och tar hand om ett ägg tillsammans. Den är baserad på en "sann historia" från New Yorks Central Park zoo (BBL skrev om den i nr 3/2006, reds anm). Boken har funnits på listan de senaste tre åren, men trots, eller tack vare det, blivit en storsäljare. Som nummer två bland de mest ifrågasatta titlarna kommer Philip Pullmans prisbelönta fantasytrilogi *His Dark Materials* (Sv översättning: Den mörka materien, Natur och Kultur). Den attackerades av Catholic League för antireligiöst innehåll i samband med att filmversionen av trilogidelen, "The Golden Compass" (Guldkompassen), kom upp på biograferna i slutet av 2007.

(www.ala.org/bbooks m fl)

Högskolebiblioteket – en sista utväg eller en resurs för forskaren?

Ökad tillgänglighet och bättre sökverktyg har gjort forskarna mer självständiga. Vilken funktion fyller högskolebiblioteken och hur kan de bli mer involverade i lärosätenas forskning? Månadens uppsats av Per Egevad diskuterar dessa frågor.

AV **ANNA KÅRING WAGMAN**

VILKEN ROLL ska högskolebiblioteket spela för forskarna framöver – förutom att tillhandahålla dokument – när bättre tillgänglighet och sökverktyg har gjort forskarna mer självständiga? Borde inte bibliotekarierna kunna stödja forskarna mer direkt i deras informationshantering, nu när de har en akademisk utbildning och dessutom utbildar sig till informationsspecialister snarare än biblioteksspecialister? Per Egevad tar avstamp i dessa frågor i sin uppsats om hur högskolebiblioteket skulle kunna bli mer involverat i lärosätets forskning. Uppenbara fördelar skulle enligt författaren vara att informationshanteringen kunde bli bättre och snabbare och att forskarna kunde få mer tid till själva forskningen, liksom att erfarenheter och kunskap om metoder skulle kunna förmedlas mellan olika forskningsprojekt.

Egevad intervjuade sex forskare inom humaniora och samhällsvetenskap om vilka

problem de hade i sin informationshantering. Intresset riktades medvetet mot bekymmer och svårigheter eftersom avsikten var att kunna spåra vilket hjälpbehov som eventuellt fanns. Kopplingen till biblioteket visste dock inte informanterna om – författaren ville se om mer assistans från biblioteket var något som forskarna själva skulle föreslå spontant. I stället ställdes allmänna frågor om informationshanteringsproblem i forskningens olika faser.

Undersökningen visade att forskarna upplevde flest problem under den fas då de samlade in information. Exempelvis var den tekniska utrustningen i form av datorer, programvaror och inspelningsutrustning otillräcklig. Forskarna tyckte sig få dåligt stöd från lärosätet. De vände sig hellre till kollegor eller familj när de stötte på tekniska problem än till IT-avdelningen.

Forskarna ansåg inte att de hade problem med att hitta information, men däremot att de hade ont om tid för att hinna gå igenom och läsa allt. E-postlistor, nätverk eller deltagande i konferenser var deras främsta metoder för

att hålla sig informerade inom sina ämnen.

Informationsflödets varierande hastighet uppfattades som bekymmersam. Det som beställdes i pappersform fick man senare än det man kunde hämta hem direkt från webben och när de beställda böckerna, fjärrlånen eller de kopierade artiklarna väl kom, befann sig forskaren ofta i en annan fas av informations-sökningsprocessen. Det kunde leda till att det tryckta materialet inte uppmärksammades lika mycket.

Forskarnas relation till biblioteket var inte okomplicerad. Det sågs inte som ett realistiskt alternativ att fråga efter hjälp på biblioteket eftersom forskarna inte trodde att bibliotekarierna kunde söka bättre än de själva. De råd man fick ansågs vara alltför allmänna.

Forskarna uttryckte också stor irritation över bibliotekets lånebestämmelser. Några var så trötta på bibliotekets lånerutiner att de dragit ner bibliotekslånen till ett minimum. Eftersom man upplevde lånereglerna som krångliga placerade forskarna dessutom bibliotekets böcker utanför den ordinarie tematiska ordningen i sin bokhylla. Det var inte

Bibliotek är värda att lyssna på
Inspirera, informera och inkludera!

 audioindex
SPEAKING ENVIRONMENTS

www.audioindex.se

■ betydelselöst eftersom många framhöll den egna bokhyllan som viktig i informationsinhämtningen.

Ansågs då biblioteket vara en möjlig samarbetspartner när det gäller informationshantering? Nej, en student, kollega eller forskarassistent sågs som en mer trovärdig medhjälpare. Bibliotekets roll ansågs vara att tillhandahålla och tillgängliggöra information, inte bearbeta den. Biblioteket betraktades snarare som en sista utväg.

Författarens utgångspunkt inför uppsatsen var att biblioteken borde involveras mer i lärosätets forskningsprojekt, men efter intervjuerna framstod det inte längre som lika självklart. Att forskarna hellre väljer att samarbeta med studenter än bibliotekarier motiveras av att de utför arbetet som en del av sin utbildning. Att man ofta tillfrågar disputerade kollegor beror på att de kan leverera resultat som redan är vetenskapligt godtagbara – om biblioteket utförde samma tjänst skulle uppgifternas vetenskaplighet först behöva granskas.

Uppsatsförfattaren lutar åt att biblioteket i dagsläget nog får begränsa sig till att fungera som rådgivare, utbildare och tillhandahållare av informationsresurser och inte göra bearbetningar eller avancerade sökningar. Redan på kort sikt skulle biblioteket däremot kunna utöka sin funktion som kvalificerad rådgivare inom informationsvetenskapliga och informationstekniska frågor, exempelvis genom att köpa in och introducera referenshantlingsprogram. För att i framtiden kunna samarbeta tättare med forskarna skulle biblioteket behöva närma sig forskningen, till exempel genom att anställa fler disputerade eller bedriva egen forskning.

Egevad menar att ett av huvudproblemen i relationen mellan forskarna och biblioteket är att biblioteket i första hand ser studenterna som sin målgrupp. Inköp och låneregler är anpassade efter deras behov och arbetsformer snarare än forskarnas. Det gör att forskarna ibland till och med avstår från bibliotekets tjänster och samlingar.

Uppsatsen visar att forskarna upplever problem med sin informationshantering men att de idag inte ser biblioteket och dess personal som en möjlig lösning. Uppsatsen ger en kanske väl negativ bild av möjligheterna att öka samarbetet i framtiden – forskarna kan ju inte gärna efterfråga bibliotekstjänster som de inte känner till. Ett tydligt resultat är därför att ökad kommunikation mellan bibliotek och forskare är nödvändig.

Per Egevad: Probleminventering av några forskares informationshantering. En fråga för biblioteket? Magisteruppsats Institutionen Biblioteks- och Informationsvetenskap/Bibliotekshögskolan i Borås 2009:8.

krönikan

Erik Lindfelt **Moralister och trendnissar**

DE FLESTA – ja alla tror jag – politiker jag mött under årens lopp har talat väl om bibliotek. Sedan må det vara att ord och handling inte alltid stämmer överens.

Ibland händer det dock att någon (oftast från den nyliberala högern) tar bladet från munnen och säger exakt det han eller hon verkligen tycker. Timbros Thomas Idergard är en sådan. Det började med en DN Debattartikel i augusti där nämnde Idergard ställde bad mot barnomsorg och kulturhus mot skolor och äldreboenden. I P1 Morgon någon dag senare utvecklade han sitt resonemang:

”Jag säger inte att vi skall ta bort all kultur och fritid, men jag säger så här: det är bra med **ett** – inte min betoning, Idergards! – stadsbibliotek i kommunen, som man kan ha en avgift för boklån på, man behöver inte ha sju biblioteksfilialer.”

Idergard hade alltså inte läst bibliotekslagen. Han fick heller inte stå oemotsagd. Den också moderate ordföranden i Sveriges kommuner och landsting, Anders Knappe, påpekade stillsamt att den femtedel som Idergard ansåg slösades bort på kultur och fritid också rymde saker som renhållning, snöröjning, flyktigmottagning, brandförsvar och miljöskydd. Så gav Anders Borg kommunerna och landstingen ytterligare tio miljarder, mer än vad till och med Knappe önskat. Ändå kommer nedskärningar att göras på många håll. Idergards argumentation lär då finnas med i avvägandena. Välfärd kommer att definieras som ”vård, skola, omsorg” (känns sossarnas paroll igen?). Fritidsgårdar, bibliotek och parker får svårare att kvala in i det som definieras som ”kärnverksamhet”. Särskilt som borgerligt styrda kommuner lär vara måttligt roade av skattehöjningsdebatter ett valår.

Mitt i budgetdiskussionerna hamnade Malmö stadsbibliotek i fokus. Någon rolig-hetsminister hade räknat ut hur mycket böcker i ton (!) som Malmöbibblan planerade

att gallra för att kunna presentera sina medier bättre och för att få plats med bland annat en författarscen. Och ett antal skånska författare gick i taket med det vanliga gnölet om kulturskymning och förflackning. Det kända moralistgnället. Mest överraskande var att kd-ledaren Hägglund – som ägnat sommar och höst åt att beskriva sig själv som företrädare för ”verklighetens folk” gentemot en inskränkt och klämfingrig kulturelit – plötsligt ryckte ut på Newsmill för att huta åt de ”poppiga” Malmöbibliotekarierna. Dessa, enligt kd-basen, fördärvar biblioteket med Liza Marklund istället för att satsa på Vergilius. Och plötsligt återfanns Göran Hägglund på den av honom föraktade kulturelitens sida. Det gäller att hänga med i svängarna. En snabb sökning i Malmö bibliotekskatalog ger för övrigt vid handen att Vergilius inte tycks vara utgallrad. Hägglund kan med andra ord vara lugn just på denna punkt. Det räcker faktiskt med ett besök på biblioteket i Bankeryd (där finns Vergilius också).

Biblioteksmoralisterna, som drömmer sig tillbaka till tysta boktempel med hyssjande madammer och pekpinnarna riktade mot ”den goda litteraturen”, har jag föga till övers för.

Å andra sidan är dess motpol – de nervösa trendnissarna som ser biblioteksbesökarna som ”kunder”, som ser ”nyttighet” som bibliotekens existensgrund och som går igång på allt som börjar med e- och slutar med 2.0 – minst lika tröttsamma.

Med litet mer självförtroende borde såväl moralister som trendnissar och Idergardska blå khmerer kunna avvisas. Det sker också i den praktiska vardagen i hela Biblioteks-sverige, men lyfts alltför sällan fram.

Detta blev också mitt testamente när jag den sista augusti, efter närmare sju år, sa tack och farväl till bibliotekschefsskapet i Jönköping.

Skans Kersti Nilsson och Torsten Pettersson (red.)

*Litteratur som livskunskap:
tvärvetenskapliga perspektiv på
personlighetsutvecklande läsning*

HÖGSKOLAN I BORÅS, 2009

”Läs två dikter om dagen. Om inte det biter får du komma tillbaks om två veckor...” Kan litteraturen göra gott? Skada? Påverkar den oss alls? Frågorna har inga säkra svar. Funnes sådana svar vore de i högsta grad relevanta i den

miljö jag rör mig i: sjukhusbiblioteksvärlden. Kan någon rentav bli frisk av att läsa poesi? Eller åtminstone fås att känna lindring? Det finns någonting som heter poesiterapi. Flera av bidragslämnarna till symposieantologin *Litteratur som livskunskap* berör denna terapiform. En mängd andra projekt och synpunkter presenteras också. Laguppställningen är imponerande: Carl Reinhold Bråkenhielm, Owe Wikström, Johan Cullberg, Georg Klein, Inger Eriksson, Lisbeth Stenberg, Lena Kåreland, Anders Palm, Merete Mazzarella m fl. Alla bidrar med sitt eget perspektiv på hur det är att tro på litteraturen som en god kraft. Antologin bör kunna tjäna som inspirationskälla för alla som arbetar med böcker bland människor. Litteraturen (läsandet, skrivandet, talandet, lyssnandet, identifikationen osv.) förmår så mycket – om inte läka så i alla fall lugna, trösta och skänka visdom.

Samtidigt kan man inte låta bli att komma med invändningar. Kalla mig gärna glädjeförstörare. Om det verkligen är så att god litteratur kan tillskrivas helande, nästan magiska, effekter borde inte då motsvarande också gälla för dess motsats, för dålig (ond?) litteratur? Kan man läsa sig frisk borde man också kunna läsa sig sjuk. Är detta att man kan läsa för mycket bara en myt som Cervantes och Flaubert skapade stor litteratur med utgångspunkt från – eller ett reellt/potentiellt problem? Kan man rentav behöva avgiftningsprogram för alltför hängivna läsare av vissa genrer? Ordna möten för anonyma läsare och

deras medberoende anhängare? Kanske måste vi bibliotekarier som arbetar i känsliga miljöer gå igenom våra bokbestånd och ta bort alla texter som på något sätt kan störa eller stressa patienter. Vad skulle i så fall försvinna? Vem vågar fatta sådana beslut utan att känna sig som en nazist med bokbålsplaner? Och vad skulle man låta stå kvar? Bara tama, menlösa struntböcker förstås! Då faller hela idén med litteraturen och biblioteket. Problemet är väl att många av de hemskaste och mest skadliga böckerna samtidigt diskuterar den mänskliga existensen insiktsfullt eller råkar innehålla svindlande vackra passager.

Ibland kan möten över böcker bli närmast absurda. Som när man har en diskussion om Werther och dennes lidande bröder och systar i litteraturen med en psykiatriker som man vet är inlagd för att hon har försökt ta livet av sig.

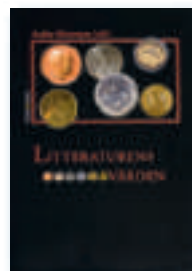
JAN HOFF

S:t Larsbiblioteket, Lund

Anders Mortensen (red.)

Litteraturens värden

BRUTUS ÖSTLINGS BOKFÖRLAG SYMPOSION,
2009

I Ulf Lindes nyligen utgivna memoarer *Från kart till fallfrukt* diskuteras givetvis konstens värden. Av Lars Ahlin lärde Linde att konst är tilltal, inte imperativ. Den bör för att fungera vara en artikulation av apostroferingar. Linde

insåg att detta var något grundläggande för ett fruktbart förhållande mellan konstverket, betraktaren och samhället. Resonemanget kan även överföras till litteraturen med boken och läsaren i centrum. Eller som författaren Barbro Lindgren uttryckte det nyligen i en intervju: ”jag kan glädja mig åt att det jag skrivit har nått ut”.

Riktigt så enkelt skärskådas inte värderingsfrågorna i antologin *Litteraturens värden*. Den består av tjugo texter av lika många skribenter. Sju av antologins uppsatser är

skrivna av tongivande nu levande och döda kulturteoretiker och filosofer och översatta till svenska. I medarbetarregistret anges förtjänstfullt även översättarna. Huvudparten av bidragsgivarna till uppsatssamlingen är emellertid nu verksamma svenska forskare och doktorander som här samlat sig kring det svärfångade ämnet.

Bokens redaktör Anders Mortensen redogör i sin inledningstext för dess tillkomsthistoria. Mortensen började 2005 att leda en doktorandkurs och öppen seminarierie på temat ”Värde och värderingar i litteratur och andra konstnärliga medier – teorier, praktiker och ämneshistoriska perspektiv”. Som titeln antyder var ambitionsnivån hög. Kurserna och seminarierna väckte djupsinniga diskussioner, och ganska snart enades man om att det hela skulle utmynna i en antologi. Mortensen skriver att syftet med boken var att utgöra en grundbok i ämnet såväl för universitetsstudenter som för den läsande allmänheten. Det är rätt tänkt. Diskussionen om litteraturens värde förs på flera plan i dagens starkt kommersialiserade samhälle. Inte minst de ekonomiska aspekternas betydelse för upphöjelse och utslagning på bokmarknaden har stått i fokus. Men Mortensens inledning gör främst reda för de viktigaste teoretiska linjerna i estetikens historia kring litteratur och värde.

Att försöka nå två målgrupper är lovvärt, men det ter sig också problematiskt. Tyngdpunkten i de flesta texterna är av teoretiskt slag och kräver en hel del förförståelse. Det pedagogiska greppet är inte tydligt genomfört i boken, vilket gör att det saknas verkningfulla stödjepunkter för att kunna koppla teori till praktik. Ambitionsnivån svajar mellan att försöka vara en handbok i estetik och en allmän debattbok med vida interdisciplinära perspektiv. Det dubbla syftet lyckas inte riktigt genomsyra alla bidrag. Antologin präglas stundtals av inomvetenskapliga termer och begrepp som gott kunde ha förklarats med färre ord.

Efter dessa principiella invändningar vill jag särskilt lyfta fram några uppsatser som utmärker sig och vitaliserar antologin. Det är texter skrivna med driv och som framför forskningsresultat och synpunkter höjda över härklyverierna kring vad värde och värden egentligen är. Den eviga diskussionen om vad som är bra och dåligt, högt och lågt inom skönlitteraturen skapar alltid läsningar

– särskilt laddat bland bibliotekarier tycks det som.

Anders Palm visar exempelvis befriande nog i slutfasen av sin artikel på möjligheterna att arbeta med litteraturen i praktiken och lämna frågan om litteraturens egenvärde därhän. Ur ett biblioteksperspektiv är det därför intressant att notera Palms slutsats att litteraturen "får sina värden formulerade, diskuterade och reviderade genom litteraturförmedling i alla dess former, i tal och skrift, av läsare, lärare, kritiker, forskare". Litteraturens mervärden produceras av dess förmedlare för att citera Palm. Bibliotekens viktiga roll är här uppenbar, trots att bibliotekarier typiskt nog inte nämns i sammanhanget.

Vidare analyserar Kristina Lundblad spänningarna mellan materiella och immateriella värden genom exempel på hur boken ömsom kan betraktas som handelsvara och ömsom som konstnärligt föremål. För Ann Steiner är motsättningen mellan ekonomi och estetik inte så självklar när man väl ger sig in i bokmarknadens praktiker. Jimmy Vulovic och Amelie Björck väcker genom sina uppsatser nya tankar kring interaktionen mellan folkbildning, litterär kanon och nöjesindustri inom arbetarrörelsen respektive radiomediet. Inte minst påvisar dessa uppsatser hur komplicerade värderingsfrågorna är och hur processerna kring värderingen går till. Björck framhåller Bengt Nermans betydelse för att han, med sin *Demokratis kultursyn*, förde in den individ- och kontextbundna kulturen inom folkbildningen. En estetisk värdering är aldrig universellt giltig, understryker Björck som särskilt framhåller hur litteraturvetenskapen de senaste decennierna förändrats i riktning från en verkscentrerad värdering till allmänt hållna "cultural studies".

Antologins omslag motsvarar på intet sätt det subtila innehållet. Som på måfå möter oss ett antal mynt och medaljer (August Blanche, Churchill, Goethe och ett 50-kronorsmynt med Pippi Långstrump). Förhoppningsvis kan man genom bokens immateriella värden få en uppfattning om hur litteraturen i det långa loppet mindre handlar om ekonomiska beräkningar och positioner och mera om texter som når fram till sina läsare.

GUNNEL FURULAND

Bibliotekarie och fil. dr i litteraturvetenskap

Smarta biblioteksinredningar
till smarta priser!

innorent.se
Arkitekter Design Inredningar
Tel. 046-524 41

notiser

Biblioteksnedläggning i Göteborg

18 AV 21 STADSDELAR i Göteborg får underskott i årets budget. Totalt handlar det om 162 miljoner kronor. Endast tre (Frölunda, Torshälla och Centrum) av de 21 stadsdelarna i Göteborg går med nollresultat i år. I Backa ska 70 tjänster bort i år. Det kommer fler omställningar inom t ex äldreomsorg och bibliotek. Bland annat väntas beslut om personalminskningar på biblioteken i Biskopsgården och Tuve. Biblioteket i Hammarkullen kan komma att läggas ner och biblioteket i Bergum är hotat. Biblioteksdriften i Hammarkullen kostar 800 000 kronor om året vilket tjänstemännen anser vara för kostsamt. Det är Folkets hus som under flera år skött biblioteksdriften (personal och inköp av böcker) på uppdrag av stadsdelen. Flera stadsdelar måste nu vidta snabba åtgärder och spara totalt 320 miljoner kronor. Linnéstaden har ett underskott på 24 miljoner kronor på grund av minskade skatteintäkter. Det har resulterat i att stadsdelsnämnden på ett möte i oktober oväntat klubbade igenom ett nytt förslag om att lägga ned biblioteket i stadsdelen. Enligt nämndens ordförande Ethel Sjöberg (MP) var det inte läge att vänta eftersom ingen nämndledamot begärde bordläggning. Biblioteket kommer nu att stängas tillfälligt vid årets slut. Ekonomin kan vända när kommunstyrelsen beslutar om vad tillskottet från regeringen för nästa år (379 miljoner kronor) ska användas till. Diskussioner om att öppna ett gemensamt bibliotek för Majorna och Linnéstaden pågår. Samtidigt har namnlistor och protester mot stängningen delgetts politikerna. Men det finns också de som menar att stängningen av Linnéstadens bibliotek inte är så dramatisk. Biblioteket ligger i ett redan kulturrikt område, och bara drygt en kilometer från stadsbiblioteket.

Nästan hälften av landets kommuner räknar med underskott i sin budget i år. En enkät som SR Ekot gjort visar att var tredje kommun räknar med att ekonomin blir dålig eller mycket dålig 2010. Till de mest pessimistiska kommunerna hör Kalix, Vansbro, Heby, Storfors, Öckerö och Askersund. Men allt är inte nattsvart. Exempelvis Ängelholm, Staffanstorp och Linköping visar ett större överskott än beräknat i år.

Kritik mot sega förlag

SVENSK KURSILITTERATUR riskerar att bli utträngd från de svenska universiteten om inte förlagen blir bättre på att digitalisera sin utgivning. Det säger Lars Björnshauge, universitetsbibliotekarie vid Lunds universitet till Svensk Bokhandel. Dagens studenter förväntar sig att kunna komma åt kurslitteratur i digital form. Om inte den svenskspråkiga kurslitteraturen finns tillgänglig på webben kommer studenterna att fortsätta välja den tillgängliga utländska litteraturen som lätt går att ladda ner.

– Den svenska kurslitteraturen riskerar att bli utträngd och marginaliserad, säger Lars Björnshauge som anser att den svenska satsningen på e-böcker går för långsamt.

Universitetsbiblioteket i Lund funderar på att köpa in 50 Nuut-läsplattor vilket kommer att leda till köp av ännu fler internationella e-bokstitlar. Anledningen är att de svenska förlagen inte är lika snabba på att digitalisera den vetenskapliga litteraturen och kurslitteraturen i den grad som görs på andra håll i världen. Universitetsbiblioteket i Lund har idag 30 000 e-bokstitlar till utlån, en bråkdel av dem är svenska. När ytterligare 50 000 titlar ska köpas in sker det inom det brittiska projektet Early English Books. För biblioteken finns stora pengar att spara på de digitala formaten eftersom hanteringskostnaden för fysiska böcker är enorm, säger Lars Björnshauge.

– Vi lägger 15 gånger så mycket personaltid på att hantera tryckta medier som på hanteringen av den digitala, säger han. Och dessutom är användningen av digitala medier sex till sju gånger högre än för tryckta.

ÅE

ÅE

Nya Lundstedt-projektet prisbelönas

KUNGLIGA BIBLIOTEKETS tidskriftsbibliografi Nya Lundstedt har tilldelats Tidskriftsakademiens Stora Pris 2009.

Akademiens motivering:

"Sverige höll på att bli sämst i världen på att förteckna sina tidskrifter. Ingen visste hur många som fanns, vilka tidskrifterna var, hur länge de levde och vilka som skrev i dem. Genom projektet 'Nya Lundstedt – Tidskrifter' har merparten av denna skatt gjorts tillgänglig för forskningen och en större allmänhet. Närmare 17 000 tidskrifter finns nu beskrivna och sökbara i bibliotekskatalogen LIBRIS".

Bibliografin Nya Lundstedt beskriver 1900-talets svenskatidskrifter. Den fortsätter Bernhard Lundstedts tryckta (och digitaliserade) bibliografi *Sveriges periodiska litteratur*, som behandlar tidskrifterna från 1600-talet fram till 1899. Nya Lundstedt-bibliografin görs i bibliotekskatalogen LIBRIS. Den färdiga bibliografin beräknas innehålla beskrivningar av fler än 22 000 svenska 1900-talstidskrifter. Projektet startade i april 2002. 2002–2008 finansierades arbetet helt av Riksbankens jubileumsfond (se även BBL nr 6/2006).

Priset delades ut på Cirkus i Stockholm under Tidskriftsdagen den 20 oktober.

Tidskriftsakademien drivs i regi av Sveriges Tidskrifter, vilket är landets största branschorganisation inom mediesektorn. Organisationen består i dag av cirka 400 av de mest välkända och bästa tidskrifterna som ges ut i landet. Sveriges Tidskrifter värnar en mångfald av medier, professionell journalistik och en fri och tillgänglig press.

Tidskriftsakademiens syfte är att utåt och inåt synliggöra tidskrifternas roll och betydelse i det svenska samhället genom att förvalta och odla det kunnande samt den kreativitet som framstående representanter för branschen visat. Utmärkelsen delas ut av Tidskriftsakademiens ledamöter till en person eller organisation som på ypperligt vis verkat för en levande tidskriftskultur i ett vidare och långsiktigt perspektiv. Mottagaren av priset kan komma från olika delar av samhället, dock inte primärt från tidskriftsbranschen.

HZ

Årets Booker-pris

DEN FAVORITTIPPADE brittiska författaren Hilary Mantel vann det prestigeladdade brittiska litteraturpriset Man Booker Prize. Hon får priset för sin historiska roman *Wolf Hall* som handlar om Henrik VIII:s rådgivare Thomas Cromwell. I boken skildras den blivande statsmannen Thomas Cromwells liv till dess han blir en central gestalt i den engelske kungens styre. Hilary Mantel beskriver bland annat hur Cromwell led under sin våldsamma far och hur han gjorde en enastående politisk karriär.

Hilary Mantel romandebuterade 1985 med *Every day is Mother's day*. Hon har gett ut ett tiotal böcker men ingen av dem har översatts till svenska. Mantel arbetar också som film- och litteraturkritiker.

Bookerpriset består bland annat av en check på motsvarande drygt 550 000 kronor. Förra året tilldelades Aravind Adiga priset för sin roman *The White Tiger*.

ÅE

KOMPLETT SORTIMENT.
DISKAR I MÄNGDER

BIKETJÄNST.
www.biblioteksinredningar.se

Ephone vann i Ipredmål

BREDBANDSBOLAGET Ephone tvingas inte att lämna ut personuppgifter om en misstänkt fildelare till fem bokförlag. Det slår Svea hovrätt fast och upphäver därmed tingsrättens dom. Domen är principiellt viktigt eftersom det är det första ärende där Ipred-lagen prövas.

Det var i juni som Solna tingsrätt slog fast att Ephone skulle lämna ut uppgifter till fem bokförlag om vem som stod bakom en server där 27 ljudböcker ska ha gjorts tillgängliga för olaglig nedladdning. Ephone hävdar att ljudboksförlagen inte har kunnat bevisa att filerna har spridits olagligt på nätet och överklagade domen. Svea hovrätt slår fast att man inte kan tvinga operatören Ephone att lämna ut uppgifterna på en misstänkt fildelare, trots att rätten faktiskt kom fram till att det fanns upphovsrättskyddat material på servern. Det fanns helt enkelt inte tillräckligt med bevis för att ljudböckerna skulle ha spridits på nätet.

– Vi har gjort bedömningen att det inte visats sannolika skäl för att materialet varit tillgängligt för allmänheten. Det är också möjligt att det bara varit en sluten krets som haft tillgång till de här ljudboksfilerna, säger hovrättsrådet Ulrika Ihrfelt till TT.

– Utifrån allt som skrivits om att vi borde ha lämnat ut uppgifterna känns det fantastiskt skönt att domstolen kommit fram till det som vi sagt hela tiden; att bevisningen varit för dålig. Det tycker jag är väldigt skönt, säger Bo Wigstrand, vd för Ephone.

Den 1 april trädde lagen i kraft som innebär att upphovsrättsinnehavare har rätt att i domstol begära ut identiteten bakom en ip-adress som misstänks användas till olaglig fildelning.

ÅE

Pedagogisk OrienteringsKARTA

WAGNER

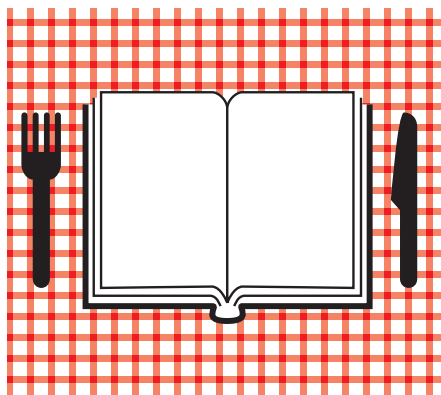
www.wagnerform.se

ILLUSTRATION: PAOLO SANGREGORIO

Recensionsböcker till vägkrogsbiblioteken

AFTONBLADETS kulturredaktion var först ut med att skänka sina recensionsexemplar av ljudböcker till de hotade vägkrogsbiblioteken. Samtidigt uppmanade AB:s kulturchef Åsa Linderborg andra tidningars kulturredaktioner att följa efter Aftonbladets agerande.

– Det är absurt att regeringen i en tid när man anklagar oss för att vara kulturelitister samtidigt och utan att tveka beslutar att strypa anslaget till vägkrogsbiblioteken. Det innebär i praktiken att "verklighetens folk" inte kommer att kunna låna och läsa ljudböcker på det här geniala sättet om vägkrogsbiblioteken tvingas stänga.

Allt fler tidningar har anammat AB:s uppmaning, tex SvD och Arbetarbladet, och skänker nu sina recensionsexemplar av ljudböcker till den hotade men populära verksamheten.

Regeringen vill skrota KIA-anslagen (Kulturi Arbetslivet) på 7,5 miljoner kronor vilket bland annat hotar tio vägkrogsbiblioteken runt om i landet. Verksamheten, som drivs av fackförbundet Transport och Hotell och Restaurangfacket, är en mycket uppskattad verksamhet bland landets lastbilschaufförer. De bägge fackförbunden har även legat bakom lyckade projekt som Boken på arbetsplatsen och Läs för mig pappa!

Aftonbladets kulturchef kommer även att uppmana landets författare att skänka ett exemplar av sina egna ljudböcker till vägkrogsbiblioteket.

Men finns det inte en risk att ni går regeringens ärende om ni bedriver denna välgörenhet?

– Visst kunde den risken ha uppstått. Men samtidigt så behövs alltid statsanslaget eftersom också administration och lokalhyra ska betalas.

Enligt Åsa Linderborg gör förlagen verkligen bort sig om de nu slutar skicka recensionsböcker till tidningarna.

– Bättre reklam och spridning än så här kan deras författare inte få.

ÅE

ALMA 2010

TIO SVENSKA FÖRFATTARE och illustratörer är nominerade till 2010 års Litteraturpris till Astrid Lindgrens minne (ALMA).

Mer än hundra expertorganisationer från hela världen har nominerat nu levande författare, illustratörer, läsförmedlande organisationer samt berättare. Det procentuella antalet nominerade kandidater från Europa har minskat något medan en tydlig ökning märks bland nominerade kandidater från Asien och Mellanöstern – det tyder på att kännedomen om priset utomlands ökar hela tiden. De tio svenska nominerade författarna är:

Eva Eriksson, illustratör, Lennart Hellsing, författare, Anna Höglund, författare/illustratör, Barbro Lindgren, författare, Ulf Stark, författare, Anna-Clara Tidholm, illustratör, även tillsammans med Thomas Tidholm, författare, Ilon Wikland, illustratör samt Monika Zak, författare.

Den 24 mars 2010 avslöjas i Vimmerby vem eller vilka kandidater som juryn valt. Tillkännagivandet kommer att webbsändas live på www.alma.se, även till Barnboksmässan i Bologna.

ALMA-priset instiftades av Sveriges regering 2002 och är världens största barn- och ungdomslitteraturpris. Prissumman är på fem miljoner svenska kronor.

Tolv ledamöter ingår i juryn: Larry Lempert, Mats Berggren, Ulf Boëthius, Stefan Casta, Agneta Edwards, Lennart Eng, Birgitta Fransson, Lars H Gustafsson, Annika Lindgren, Ulla Lundqvist, Maria Lassén-Seger samt Ulla Rhedin.

HZ

Biblioteksbladet
på webben
– med rss

www.biblioteksbladet.se

Nominerade till årets Augustpriset

TVÅ POETER, Ann Jäderlund och Johannes Anyuru hör till dem som är nominerade till årets skönlitterära Augustpris. Återigen är det de två stora förlagen Bonniers och Norstedts som dominerar.

Följande böcker har nominerats till Årets svenska skönlitterära bok:

En liten historia av Eva Adolfsson, Bonniers, *Städerna inuti Hall* av Johannes Anyuru, Norstedts, *Hotel Galicja* av Per Agne Erkelius, Norstedts, *Den siste greken* av Aris Fioretos, Norstedts, *Vad hjälper det en människa om hon håller rent vatten över sig i alla sina dagar* av Ann Jäderlund, Bonniers och *De fattiga i Łódź* av Steve Sem-Sandberg, Bonniers.

Jury har bestått av Anders Cullhed, (ordf.), Åsa Arping, Jessika Gedin, Anita Linde och Dan Shafran.

De sex nominerade titlarna till Årets svenska fackbok är:

Så byggdes villan – Svensk villaarkitektur från 1890 till 2010 av Cecilia Björk, Lars Nordling och Laila Reppen, Forskningsrådet Formas, *Melankoliska rum* av Karin Johannisson, Bonniers, *Världens lyckligaste folk* av Lena Sundström, Leopard förlag, *Frihetens rena sak* av Johan Svedjedal, Wahlström & Widstrand, *Smärtpunkten* av Elisabeth Åsbrink, Natur & Kultur och *Att överleva dagen* av Brutus Östling och Susanne Åkesson, Östlings Bokförlag Symposion.

Jury har bestått av Björn Fjæstad (ordf.), Jenny Björkman, Jan Garnert, Mats Hellström och Anneli Rogeman.

Till Årets svenska barn- och ungdomsbok har nominerats:

Svenhammets journaler av Zulmir Bečević, Alfabet, *Mänskensvargen* av Elvira Birgitta Holm, Bonnier Carlsen, *Skriv om och om igen* av Ylva Karlsson, Katarina Kuick, Sara Lundberg och Lilian Bäckman, XPublishing, *Siv sover vilse* av Pija Lindenbaum, Rabén & Sjögren, *Kulor i hjärtat* av Cilla Naumann, Alfabet och *Natthimmel* av Sofia Nordin, Rabén & Sjögren.

Jury har bestått av Katti Hoflin (ordf.), Per Bengtsson, Ebba Billengren, Per Gustavsson och Lillemor Torstensson.

Samtliga vinnare presenteras vid Augustgalan 23 november i Stockholms Konsert-hus.

Barbro Borg sparar genom att sluta

Vid årsskiftet slutar Barbro Borg som chef för stadsbiblioteket i Solna kommun. Hennes efterträdare blir Malin Norrby, 37 år, som arbetat på Solna stadsbibliotek i fyra år.

Barbro Borg har arbetat i Solna kommun i 25 år och som chef för Solna stadsbibliotek i 15 år. Den sista december slutar hon formellt på den tjänsten men är kvar ytterligare en månad för att städa upp efter sina många år på biblioteket och för att hjälpa till vid övergången.

– Det föreligger inga spännande skandaler kring detta. Det är helt enkelt så att efter att ha klarat oss bra ekonomiskt i många år har vi infört 2010 ett sparbeting som innebär att cirka två tjänster ska försvinna. Och jag vill ju gärna lösa det med naturliga avgångar. Därför mejlade jag ut förslag till personalen med fina villkor för alla över 60 år men det visade sig att ingen enda ville sluta. Då tänkte jag: Kan-ske jag skulle gå? Jag tillhör de äldsta och jag vill inte säga upp någon ung bibliotekarie och slänga ut vederbörande i arbetslöshet, vilket skulle vara alternativet, säger Barbro Borg.

Hon bestämde sig därför att själv ta tillfället i akt och slutar ett år tidigare än det var tänkt – Barbro Borg fyller 64 år i början av nästa år. Besparing gör att man egentligen inte får tillsätta tjänsten men biblioteket behöver en chef. Det har man löst genom att göra en interne rekrytering. Malin Norrby, som är 37 år och har jobbat på Solna stadsbibliotek i fyra år, blir den som tar vid efter Barbro Borg.

– Det är väl också så att jag tycker att jag har gjort mitt här i Solna, jag har varit här alldeles för länge som chef, kan jag tycka. Men jag hade aldrig kommit på tanken att sluta om det inte hade haft samband med en besparing. Jag gör ju det här med goda villkor, säger Barbro Borg.

Även om hon känner sig mätt och nöjd med Solna så är hon ingalunda trött på att jobba. Hon säger sig vara öppen för förslag och tycker att det ska bli spännande att se vad som händer efter Solna.

– Jag går ju inte från att ha varit en aktiv person som tycker att det är kul att jobba till att bara sätta mig ner på en stol och inte göra någonting. Så frågan ur mitt perspektiv är hur jag kommer att använda min tid – och det vet jag inte riktigt än, det är mycket spännande.

HZ

Vi skannar, digitaliserar och publicerar Sveriges kulturskatter.

Västerås stadsbibliotek använder [BookView](#) och [CatView](#) från Devo IT, för att så många som möjligt ska kunna söka i och njuta av Hülphers genealogier.

www.devo.se

boktipset

ETT VIKTIGT spår i Herta Müllers författarskap är uppgörelsen med Rumänien under Ceausescus diktatur. Om den erfarenheten vet hon en hel del. Inte bara på grund av att hon föddes in i den tyskspråkiga minoritet som är en förtryckt och tynande befolkningsspilla i Rumänien. Men innan hon 1987, efter lång väntan, lyckades få utresetillstånd och gick i exil i Berlin, förföljdes hon av regimen. Hon förlorade sitt arbete, belades med yrkes- och publiceringsförbud, utsattes för husundersökningar och psykologisk terror, blev hotad och kallad till förhör – till och med i exilen fortsatte förföljelserna. Orsaken? För att hon vägrade samarbete med säkerhetstjänsten Securitate.

Dessa erfarenheter genomsyrar Herta Müllers författarskap. *Idag hade jag helst inte velat träffa mig själv* från 1997 och som kom på svenska 2007, är inget undantag. Den utspelar sig i Ceausescus totalitära envælde, ett grått, slitet, intill minsta vrå välövervakat helvete där alla – även den oförargliga grannen i lägenheten bredvid – förvandlas till fiender och potentiella angivare. Den som för ordet är en kvinna som på falska grunder kallas till regelbundna förhör hos säkerhetstjänsten. Snarare än att återge innehållet i dessa förhör skildrar Herta Müller hur förtrycket bokstavligen luktar och känns, hur de små, ibland lite märkliga detaljerna som blir synonyma med maktens kränkningar etsas sig fast på näthinan och dröjer sig kvar som förnimmelser. Det kan handla om den blöta, salivdrypande

handkys förhållanden, major Albu, alltid ger henne, samtidigt som han kramar hennes hand till smärta och levererar en i raden av kränkande insinuationer.

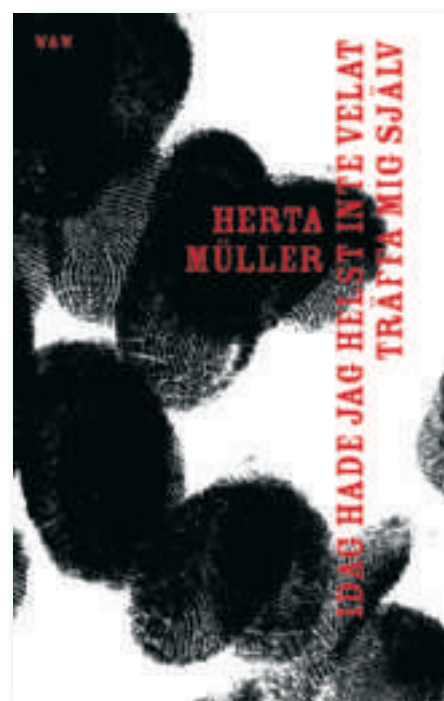
Det kan handla om hans klackring i guld, som han vrider på under förhöret eller den doft av fransk parfym "som kostar mer på svarta marknaden än en kostym i affären" som omger honom. Det är som rädslan och obehaget både förstörar och reducerar – allt blir till hotande avtryck. Förhören kräver allt syre och all energi. Vardagen fragmentiseras när helheten är obegriplig och utom räckhåll att påverka. Också förnedring kan man vänja sig vid, den blir en del av vardagen.

De regelbundna förhören utgör ett slags fond som kvinnan i boken hela tiden mentalt förhåller sig till. Mer konkret är skildringen av den tröstlösa vardag som ramar in förhören: väntan på sambon Paul som super för att stå ut, färden till och från arbetet i fabriken, samtalen med väninnan Lilli som har en faiblesse för äldre militärer och hälsningarna från makten som kommer förklädda till "olyckor". Allt detta skildras inifrån kvinnan, i ett medvetande där tankarna och reflektionerna monotont hakar in i varandra.

Herta Müller är inte någon särskilt insmickrande författare. Hennes miljöer är ofta kalla, slitna och dammiga – till och med växtligheten skildras som vore den en grov förolämpning. Diktaturen ockuperar inte bara människornas liv utan även språket och landskapet de lever i.

Herta Müller förmedlar denna stumma och klaustrofobiska tillvaro där drömmarna om ett värdigt liv successivt bryts ner till ett ingenting på en prosa utan över- och undertoner. Gestaltningen av vad diktaturens förtryck gör med människorna både på kort och på lång sikt är både påträngande och uppfordrande.

HENRIETTE ZORN

Herta Müller

Idag hade jag helst inte velat träffa mig själv
Översättning Karin Löfdahl
Wahlström & Widstrand

Nobelpriset i litteratur har i år tilldelats Herta Müller "som med poesins förtätning och prosans saklighet tecknar hemlöshetens landskap".

Hon debuterade 1982 med novellsamlingen *Niederungen* (ej översatt). Åtta av hennes böcker finns översatta till svenska. Hennes senaste roman *Atemschaukel* kom i år och är under översättning till svenska.

MATERIAL TILL FÖRENINGSNYTT MAILAS TILL:
pax@biblioteksforeningen.org

Beviljade resestipendier

Svensk Biblioteksforening har beviljat höstens resestipendier. Vid andra ansökningstillfället beviljades resestipendier för totalt 124 000 kronor. Sammanlagt har 31 ansökningar inkommit.

Följande resestipendier beviljades:

ANDERS FREDRIKSSON, Luleå kulturförvaltning och DANIEL GUNNESTAM, Piteå stadsbibliotek för studieresa till Michigan, USA för att ta del av Evergreen, ett system med öppen källkod.

Sex personer på Uppsala stadsbibliotek och Länsbibliotek Uppsala för studieresa till Armenien.

MARIE-LOUISE AXELSSON och CHRISTINA BRAGE, Linköpings universitetsbibliotek för studieresa till Storbritannien.

INGRID KÄLLSTRÖM NILSSON, Rum för barn, Kulturhuset, Stockholm och PIA CRONHOLM, Stockholm för International Conference on Children's Libraries, New Dehli, Indien.

ANNA LYNKFELT, Göteborgs universitetsbibliotek för studieresa till Manhattan New School, New York.

JOAKIM PASMA, studerande, Umeå för studieresa till Zimbabwe för uppsatsarbete.

Mer information om Svensk Biblioteksforenings resestipendier för medlemmar finns på vår hemsida www.biblioteksforeningen.org. Klicka på "Om föreningen" och välj sedan "Bidrag och stipendier". Där hittar du även reserapporter från tidigare stipendiater.

PAX

Socialdemokraterna säger ja till förslaget om samlat ansvar

Socialdemokraterna skriver i sin kulturpolitiska partimotion undertecknad av Leif Pagrotsky m fl att de "instämmer i regeringens bedömning att Kungl. biblioteket får ett särskilt uppdrag att svara för nationell överblick på biblioteksområdet."

– Socialdemokraterna har tidigt, redan innan regeringen presenterade sin Kulturproposition, uttalat sig för en nationell bibliotekspolitik och fullföljer i och med denna motion den linjen säger Niclas Lindberg, generalsekreterare för Svensk Biblioteksforening.

– Det står nu klart att det finns möjlighet till breda politiska uppgörelser inom biblioteksområdet. Det ger utvecklingskraft och möjligheter avslutar Niclas Lindberg.

En eftermiddag om nationell överblick!

VÄLKOMNA DEN 3 december till en eftermiddag med information och diskussion om KBs nya uppdrag.

Kulturpropositionens förslag innebär att Kungl. biblioteket, utöver sitt huvuduppdrag som forskningsbibliotek, får ett särskilt uppdrag att svara för nationell överblick, främja samverkan och driva på utvecklingen inom vissa övergripande biblioteksfrågor.

Svensk Biblioteksforening och KB arrangerar därför en eftermiddag där KB presenterar hur de kommer att arbeta vidare med uppdraget. Dessutom diskuteras den pågående översynen av bibliotekslagen.

Exakt tid, plats och information om hur du anmäler dig till eftermiddagen presenteras på vår hemsida.

På kvällen är alla medlemmar välkomna till en annan biblioteksmyndighet: Talboks- och Punktskriftsbiblioteket, där vi arrangerar årets medlemsmingel.

Välkomna på Medlemsmingel!

Svensk Biblioteksforening inbjuder alla medlemmar och vänner till mingel och buffé torsdagen den 3 december kl 18.00.

Plats: Talboks- och punktskriftsbibliotekets nya lokaler vid Globen, Palmfeltsvägen 5 A.

Kollektivtrafik: Linje 19 mot Hagsätra, station Globen. Tvärbanan, station Globen

För beräkning av mat och dryck, anmäl dig till kansliet.

Fax 08-545 132 31 eller

e-post fest@biblioteksforeningen.org.

Varmt välkomna!

Var med och visa upp svenskt biblioteksväsende under IFLA-konferensen i Göteborg!

IFLA i Milano 2009 lockade deltagare från 127 länder.

Agneta Olsson, Claudia Lux, Ellen Tise och Inga Lundén vid Göteborgs monter under IFLA-konferensen i Milano.

NÄSTA ÅR ÄR Sverige värd för bibliotekens internationella mötesplats; *IFLA World Library and Information Congress*. Under en intensiv vecka i augusti samlas deltagare från hela världen på Svenska mässan i Göteborg. IFLA, International Federation of Library Associations and Institutions, är biblioteksvärldens internationella samarbetsorganisation och konferensen samlar årligen omkring 3500 deltagare.

Svensk Biblioteksforening vill stimulera till ett stort svenskt deltagande och att svensk biblioteksväsende syns under konferensen. Vill du vara med och visa upp ditt bibliotek eller vill du vara med och hjälpa till? Här nedan presenterar vi några av de vanligaste sätten.

Delta i konferensprogrammet / Call for Papers

Under IFLA-konferensen arrangeras mängder av föreläsningar och seminarier. Det är dels huvudföreläsningar som riktar sig till alla delegater, dels sektionsvisa föredrag. IFLA består av närmare 50 sektioner och därutöver finns några andra grupper. Det finns sektioner för olika typer av bibliotek som t ex konstbibliotek, forskningsbibliotek eller skolbibliotek. Men även sektioner som behandlar specifika ämnen som t ex referensarbete, katalogisering eller statistik. På IFLA:s hemsida (www.ifla.org/en/activities-and-groups#list3) finns en förteckning över samtliga sektioner och grupper.

Studera listan på IFLA:s hemsida för att se vilka sektioner som intresserar just dig. Det är sektionerna själva som styr över sina program under konferensen. Sektionen presenterar ett tema och går ut med ett *Call for Papers*. Sedan får intresserade personer från hela världen skicka in sitt *Paper*. Sektionen väljer därefter ut vilka som ska få medverka. Vill du delta med en presentation är det alltså till "din" sektion du ska vända dig.

Det är lätt att tro att det man presenterar måste vara något unikt och storslaget för att passa vid en internationell konferens, men det behöver inte vara så. Det som känns som vardag för dig kan vara något nytt för en delegat från ett annat land. IFLA annonserar alla *Call for Papers* på sin hemsida och vi kommer också att försöka gå ut med information

FOTO: PETER AXELSSON

Delegater från hela Norden samlade vid en gemensamma inledning under IFLA i Milano.

FOTO: PETER AXELSSON

Inger Edebro Sikström, Harriet Aagaard, Miriam Sjöström och Katarina Kristoffersson under en fikapaus i utställningshallen.

när vi ser att sektionerna börjar fråga efter Papers.

Att delta med en presentation är ett av de bästa sätten att påverka innehållet och lyfta fram exempel på biblioteksarbete i Sverige. Det är viktigt att komma ihåg att även om man sedan blir uttagen som medverkande får man själv bekosta sin resa och konferensavgift. Behöver du hjälp med att ta fram ett Paper kontaktar du Wiviann Wilhelmsson på föreningens kansli så förmedlar hon kontakt med några erfarna svenska IFLA-deltagare som har lovat fungera som bollplank.

Även om Sverige är värdland så styr vi alltså inte över seminarieprogrammets innehåll.

Affischutställningen / Poster-session

Ett annat sätt att presentera bibliotek och biblioteksprojekt är att delta i affischutställningen (Poster-session) där materialet presenteras på en affisch som sätts upp i utställningshallen. Presentationer är välkomna i något av de officiella IFLA-språken: arabiska, kinesiska, engelska, franska, tyska, ryska och spanska. Sista anmälningsdag är 12 februari 2010. På Svensk Biblioteksförnings hemsida (under IFLA 2010/Påverka) finns en länk till en film från Danmarks Biblioteksförning där de presenterar sin affisch i Milano. Där finns också mer information från IFLA om affischutställningen.

Hjälp till – anmäl dig som volontär!

Före, under och efter IFLA-konferensen 10–15

augusti 2010 kommer det att behövas hjälp från ett stort antal volontärer. Goda språkkunskaper, servicekänsla och ett glatt humör står högt upp på kravlistan. Någon ersättning utgår inte. Du betalar själv resa och logi. Däremot har du fri tillgång till IFLA-konferensens olika delar de tider som du inte tjänstgör som funktionär. Är du intresserad av att hjälpa till anmäler du ditt intresse genom att fylla i formuläret på vår hemsida (under IFLA 2010/Volontär). Sedan kommer mer information under november/december.

Anmäl dig som deltagare

Att vara deltagare är självklart det bästa sättet att uppleva IFLA. Om du anmäler dig före 7 maj 2010 är avgiften 420 Euro. Anmälningsformuläret brukar läggas ut på IFLA:s hemsida i början av året. Glöm inte att ordna logi i god tid.

IFLA-stipendier / resestipendier

Medlemmar i Svensk Biblioteksförning har varje år möjlighet att söka stipendier för deltagande i IFLA:s konferenser. Exakt hur stipendierna kommer att utformas nästa år är ännu inte bestämt. Mer information kommer senare i höst.

Delta som utställare!

Med flera tusen besökare från hela världen är IFLA-konferensen en stor mötesplats som också lockar utställare från hela världen. Bland utställarna finns t ex leverantörer av biblioteksutrustning, bibliotek, språkinsti-

tut, förlag m fl. Företaget Congrex sköter utställningen och du kan rekvirera mer information genom att skicka ett e-postmeddelande till ifla2010@congrex.com. Vill man utöver att delta som utställare även hitta fler tillfällen att synas på under konferensen så söker vi strategiska samarbetspartners. Kontakta Svensk Biblioteksförnings generalsekreterare Niclas Lindberg för mer information, e-post nl@biblioteksforeningen.org.

Mer information

Förberedelsearbetet inför IFLA-konferensen pågår för fullt och projektledare är Svensk Biblioteksförnings generalsekreterare Niclas Lindberg. Öppningsceremoni, kvällsarrangemang och studiebesök är exempel på delar där Sverige som värdland är arrangör. Vi kommer regelbundet att informera om arbetet här på Föreningsnytt. Vill du ha mer information kan du även besöka Svensk Biblioteksförnings hemsida www.biblioteksforeningen.org där vi informerar om vårt nationella förberedelsearbete på en speciell IFLA2010-avdelning. Konferensens huvudsida finns på IFLA:s hemsida www.ifla.org/en/ifla76.

IFLA-konferensen 2010 i Göteborg blir en stor internationell biblioteksmanifestation på hemmaplan. Genom att delta kommer du att kunna knyta nya kontakter med biblioteksengagerade från hela världen och få nya idéer för ditt fortsatta arbete. Boka redan nu in 10–15 augusti 2010 i din almanacka.

Pax

Kalendarium

MAILA INFO TILL KALENDARIET: pax@biblioteksforeningen.org
FÖR VIDARE INFO SE [HTTP: //www.biblioteksforeningen.org](http://www.biblioteksforeningen.org)

6 november, Göteborg

12:e medicinska bibliotekskonferensen

Biomedicinska biblioteket vid Göteborgs universitet står tillsammans med Svensk Biblioteksforening som arrangör för årets konferens. ARR: Biomedicinska biblioteket vid Göteborgs universitet och Svensk Biblioteksforening
MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

12 november, Stockholm

Äppelhyllor på bibliotek

Nätverksträff för Svensk Biblioteksforenings nätverk äppelhyllor på bibliotek
ARR: Svensk Biblioteksforenings nätverk äppelhyllor på bibliotek

12–13 november, Göteborg

150 år med svenska kvinnotidskrifter

I år är det 150 år sedan det första numret av "Tidskrift för hemmet" kom ut. Det uppmärksammar vi med konferensen "150 år med svenska kvinnotidskrifter" 12–13 november. UPPLYSNINGAR: Anna Nordenstam, tel. 031-786 41 87. Anna.Nordenstam@lit.gu.se
ARR: Kvinnohistoriska samlingarna vid Göteborgs universitetsbibliotek, institutionen för litteratur, idéhistoria och religion vid Göteborgs universitet och Årstaallskapet för Fredrika Bremer-studier

13 november, Stockholm

Pedagogik i teori och praktik

Välkommen till ett seminarium om studenters generiska förmågor och bibliotekariens respektive lärarens ansvar och roll. Våren 2009 publicerades en antologi med texter om bibliotekens roll för studenters och doktoranders lärande skriven av såväl bibliotekarier som undervisningsverksamma forskare. Texterna i antologin utgör utgångspunkten för seminariet där flera av antologins författare medverkar i samtal om studenters generiska förmågor och om samverkan mellan lärare och bibliotekarier, utbildningen och biblioteket. Detta är frågor som på nytt är högaktuella då Högskoleverket nästa år inför ett nytt system för kvalitetsutvärdering.
ARR: Svensk Biblioteksforening
MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

16–17 november, Stockholms universitet, Campus Konradsberg Wikipedia Academy 2009

Fullständigt program hittar du via länken nedan.
ARR: Stockholms universitetsbibliotek och Wikimedia Sverige
MER INFO: www.sub.su.se/omsub/visaevenemanget.aspx?eid=89

18 november, Nordiska museet, Stockholm

Bibliotekets varumärke

Välkommen till en seminariedag om vikten av att arbeta aktivt med bibliotekets varumärke internt och externt. Seminariet arrangeras av HISS-biblioteken (Humaniora i Samverkan i Stor-Stockholm) och vänder sig till chefer och medarbetare vid alla typer av bibliotek. Kontaktperson: Camilla Montan, Vitterhetsakademiens bibliotek, Riksantikvarieämbetet. E-post: camilla.montan@raa.se.
ARR: HISS-biblioteken (Humaniora i Samverkan i Stor-Stockholm)

19 november, Uppsala

Vad varje bibliotekarie bör veta om personarkiv

Länsbibliotek Uppsala och Uppsala universitetsbibliotek inbjuder i höst till ett seminarium där du får veta mer om personarkiv och hur man finner dem. Seminariet riktar sig i första hand till dig som arbetar på folkbibliotek. Boka den 19 november och gör en intresseanmälan till carina.bromark@ub.uu.se redan nu! En satsning på undervisning, forskning och information om personarkiv har möjliggjorts genom en generös donation av Greta Renborg. Greta Renborg var folkbibliotekarie, skribent och lärare på Bibliotekshögskolan. Hennes önskan var att kunskap om personarkiv och deras användning ska spridas genom utbildning och information riktad till bibliotekspersonal vid alla typer av bibliotek.
ARR: Länsbibliotek Uppsala och Uppsala universitetsbibliotek

20 november, Stockholm

Söka och redovisa – två sidor av informationskompetens

Välkomna till årets NIK-konferens i Östra Reals nyrenoverade aula. FÖRELÄSARE: Ian Rowlands, University College, London, Pernilla Rydmark, Webbstjärnan och Kristina

Alexandersson, Enskilda Gymnasiet, Stockholm.

ARR: Nätverket för informationskompetens
MER INFO: www.skolbibliotek.se/nik/2009.htm

24–25 november, Göteborg

INFOTrender 2009

SFIS höstkonferens
ARR: SFIS
MER INFO: hinfortrender.se

24–26 november, Medicinska biblioteket, Umeå

Universitetsbibliotek på Universitetssjukhuset

Fortbildningsdagar för medicinska bibliotekarier

Välkomna till fortbildningsdagarna för medicinska bibliotekarier, sjukhusbibliotekarier och andra intresserade bibliotekarier som i år går av stapeln i Umeå! Man kan boka enskilda kurser, enskilda dagar eller alla tre dagarna. Anmälan till karina.sjogren@ub.umu.se För frågor och upplysningar: 090-7858530
ARR: Medicinska biblioteket, Umeå Universitetsbibliotek
MER INFO: www.ub.umu.se/undervisning/fortbildningsdagar2009.htm

24 november, Uppsala

Rättshistoriedag & nätverksmöte för juridiska bibliotekarier

Se bifogad pdf-fil med programmet.
ARR: Juridiska biblioteket, Uppsala Universitetsbibliotek

26–27 november, Uppsala

universitet, Engelska Parken – Humanistcentrum, Ihresalen Mötesplats Open Access 2009 – erfarenheter, idéer och planer

Syftet är att erbjuda en mötesplats för ett aktivt idé- och erfarenhetsutbyte. Vi följer nu upp de mycket uppskattade arrangemangen Mötesplats Open Access på Kungl. Tekniska högskolan 2007 och på Stockholms universitet 2008, vilka samlade drygt hundralet deltagare. För information om föregående Mötesplats Open Access och om de projekt som programmet ger stöd till, se www.openaccess.se
ARR: Utvecklingsprogrammet Open Access.se vid Kungl. biblioteket och Uppsala universitetsbibliotek.
MER INFO: www.kb.se/OpenAccess/seminarie-konferens/Motesplats-Open-Access-2009/

26 november, Göteborg

Scenarioplanering – Inspiration och workshop

Scenarioplanering – ett verktyg för att hantera framtidens osäkerhet och förändring för ditt bibliotek med Martin Börjesson, Futuramb.
ARR: SFIS Utbildningsnämnd

30 november, Umeå

Koppla upp eller koppla av – ett seminarium om tidskrifter

Koppla upp eller koppla av: tidskrifter på soffbordet, nätet och biblioteket, ett heldagsseminarium om tidskrifter Print is king. Vi läser fortfarande tryckta tidskrifter när vi söker flykt, avkoppling och fördjupning. Men hur blir det i framtiden? Hör Olle Lidbom från Vassa Eggen framtidsspana. Var bedrivs litteraturkritiken idag? Flera tunga litteraturtidskrifter har försvunnit men nya har dykt upp i stället. Chefredaktören Ann Lagerström från Vi läser kommer till seminariet. Vi tar upp tidskriftsexponering på bibliotek och pratar gallring. Direkt efter seminariet följer nätverksträff för Svensk Biblioteksforenings nätverk för tidskrifter på folk- och skolbibliotek. Träffen pågår mellan kl. 15–17. Representerar från Swets och EBSCO medverkar och berättar hur man hittar tidskrifter på smala språk. Seminariedeltagarna är välkomna att även delta i nätverksträffen.
ARR: Informations- och lånecentralen Umeå samt Umeå stadsbibliotek
MER INFO: www.minabibliotek.se/default.aspx?id=10304&refid=4052

1–3 december, London

Information + Conversation = Collaboration + Innovation

Årets Online-konferens kommer att ge en bred belysning av aktuella frågeställningar och aktuell utveckling inom informationsområdet med utgångspunkten i praktiska erfarenheter. Ett av de viktiga huvudspåren kommer att vara den semantiska webben – applikationer och praktiska exempel, fördelar, nackdelar och risker.
ARR: Online-konferensen
MER INFO: www.online-information.co.uk/onlineog/callforspeakers.html

Saknar du vår medlemsinformation via e-post?

Alla medlemmar i Svensk Biblioteksforening får regelbundet medlemsinformation via e-post. Är du medlem men inte får våra e-postutskick beror det med stor sannolikhet på att vi har fel uppgifter i vårt medlemsregister. Hör av dig till oss i så fall! Skicka dina adressuppgifter till Eva Silverplats på föreningens kansli. E-post es@biblioteksforeningen.org eller telefon 08-545 132 38.

1-2 december, Göteborg

"Nu var det 2010"

2010 ska Sverige vara ett tillgängligt samhälle. En viktig aspekt på detta är den medborgliga rättigheten att få rätt information i rätt format vid rätt tillfälle och utan kostnad. Att stå utanför i informationssamhället är att vara utsatt. Denna konferens vill ge inspiration till att skapa det tillgängliga biblioteket.

ARR: TPB, Svensk Biblioteksforening och Regionbibliotek Västra Götaland
MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

3 december, Stockholm

En eftermiddag om KBs nya uppdrag

Välkommen till en eftermiddag om KBs nya uppdrag och om den pågående översynen av bibliotekslagen. På kvällen är alla välkomna på föreningens medlemsmingel.

ARR: Svensk Biblioteksforening och Kungl. biblioteket

3 december, Stockholm

Medlemsmingel

Svensk Biblioteksforening inbjuder alla medlemmar och vänner till mingel torsdagen den 3 december från kl 18.00. I år träffas vi i TPBs nya lokaler vid Globen i Stockholm.

ARR: Svensk Biblioteksforening

3 december, Kulturens servering, Lund

Open Access – din mandel i julgröten

Pubkväll med Open Access. Åravsutning med regionförening Syd. Jessica Lindholm, Digitala informationstjänster på Malmö högskolas Bibliotek och IT, och Helena Stjernberg, Ferriering Läkemiddel Danmark, berättar på ett lättillgängligt sätt om hur Open Access funkar, hur och var du hittar artiklarna och hur man som bibliotekarie kan jobba med Open Access-frågor.

ARR: Regionförening Syd och SFIS
MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

4-5 februari, Eskilstuna

Verksamhetsutveckling på sjukhusbibliotek

Vill du som arbetar på sjukhusbibliotek träffa kollegor för att utbyta erfarenheter och diskutera verksamhetsutveckling? Vilken roll har t.ex. sjukhusbiblioteken för imple-

menteringen av EBM inom skilda landsting? Vilken relation har de till FoU-verksamheten? Efterfrågar de landstingsanställda främst tryckta medier eller e-resurser numera?

Finns patientverksamheten kvar? Detta och många andra frågor kommer med stor sannolikhet ventileras på denna konferens.

ARR: Sjukhusbiblioteken i Sörmland och Svensk Biblioteksforening
MER INFO: www.landstinget.sormland.se/Sjukhusbiblioteken

10-11 februari, Ulricehamn

Small and Proud, Change Through Action

Ulricehamns bibliotek står inför en omgestaltning. Enligt de politiska målen ska stadsbiblioteket flyttas till mer ändamålsenliga lokaler. Men hur ska framtidens lokala biblioteksverksamhet se ut? Jobbar Du med folkbiblioteksfrågor? Hur skapar vi morgondagens folkbibliotek? Vilken roll ska biblioteket spela i lokalsamhället? Hur blir det lokala biblioteket en global plattform? Hur kan internationell samverkan bidra till utvecklingen av svenska mindre bibliotek? Hur kan en nyskapande biblioteksverksamhet bli en lokal utvecklingsfaktor?

ARR: Kulturförvaltningen i Ulricehamns kommun, Regionbibliotek Västra Götaland och Svensk Biblioteksforening.

15-16 mars, Umeå

Marskonferens 2010

Boka in två dagar för Marskonferensen 2010. Mer information kommer under hösten.

ARR: Svensk Biblioteksforenings regionförening Västerbotten, Umeå Universitetsbibliotek, Umeå stadsbibliotek och Länecentralen.

14-16 april, Halmstad

Frihet, jämlikhet, facebook – Framtid för folkbiblioteken

Halmstadskonferensen 20-årsjubileum
ARR: Regionbibliotek Halland m fl

10-15 augusti, Göteborg

IFLA 2010

IFLA World Library and Information Congress (WLIC) kommer att arrangeras i Göteborg 10 - 15 Augusti
ARR: IFLA, Svensk Biblioteksforening, KB, Biblioteken i Göteborgsregionen m fl

Våra konferenser

6 november, Göteborg

E = Fri tillgång? = Fritt att använda?

Den 12:e Medicinska bibliotekskonferensen

11 november, Göteborg

Nätverksträff "Av kvinnor – för kvinnor?"

Träff med Svensk Biblioteksforenings nätverk för jämställdhet på bibliotek

12 november, Stockholm

Nätverksträff Äppelhyllor

Träff med Svensk Biblioteksforenings nätverk för bibliotek som har äppelhyllor

13 november, Stockholm

Pedagogik i teori och praktik

Workshop/seminarium

1-2 december, Göteborg

"Nu var det 2010"

2010 ska Sverige vara ett tillgängligt samhälle. En viktig aspekt på detta är den medborgliga rättigheten att få rätt information i rätt format vid rätt tillfälle och utan kostnad. Att stå utanför i informationssamhället är att vara utsatt. Denna konferens vill ge inspiration till att skapa det tillgängliga biblioteket.

Mer information och anmälan på vår hemsida www.biblioteksforeningen.org

● Historiska utsikter – MOT FRAMTIDA INSIKTER

Med Axiell Arena blir biblioteket mer än bara ett bibliotek. När besökaren letar efter – säg - en bok om vikingatiden hittar han boken, dryckeshornet, en cool hjälm, fornlämningar han inte visste fanns, ett och annat svärd, och mycket, mycket mer.

Med hjälp av metadata kan bibliotek, museer och arkiv numera få åtkomst till varandras objekt och erbjuda besökarna ett bredare och ännu mer inspirerande utbud via webben - dygnet runt.

För det känns ju onödigt att leta på många ställen, när det räcker alldeles utmärkt med ett. Allt som behövs är en dator med internetuppkoppling, en fråga som vill ha svar - och Axiell Arena, bibliotekets nya webbplats.

Vi hjälper dig synas

Axiell Arena är en ny webbplats för bibliotek som är byggd på Open Source. Från en central server erbjuds en hel mängd digitala tjänster - forum, grupper, chattar, recensioner, taggar, betyg och tips - alla till stor glädje för besökarna. Om de känner till dem.

Med vårt nya marknadsföringspaket hjälper vi dig synas även utanför biblioteket. Det väcker garanterat intresse hos besökarna - både de gamla och de alldeles nya och nyfikna.

Titta in på www.axiell.se, så får du se.

Kontakta oss - så berättar vi mer.